CHILE BULLETINEN

Nummer 6 1978 Årgång 6 Pris 3 kr

FACKLIG KAMP I LATINAMERIKA

- Gruvstrejken i Chile
- Volvo i Peru
- AGA & LM i Colombia

FALL 1:

VOLVO I PERU

„En peruansk personalchef gick lite hårt fram och avskedade fler än regeringen krävde.

För ingen av de vi pratade med i Lima hade något att säga om den svenska ledningen. Det gällde en del ny inhemsk arbetskraft som kanske hade lite svårt att komma in i rutinerna."

Gert Gunnarsson, vice ordförande i Volvo Verkstadsklubb i Göteborg, angående avskedandena vid Volvo/Peru i Aftonbladet 28/6 -78.

Facklig solidaritet på jorden •

Volvo har haft en sammansättningsfabrik i Peru sedan 1966. 1970 gav militärregeringen företaget praktiskt taget monopol på tillverkningen av tunga lastbilar och bussar. Under de första tio årens verksamhet ökade både produktionen och antalet anställda stadigt.

I takt med att den peruanska ekonomin försämrats och med att militärregimen blivit alltmer arbetarfientlig har Volvo skurit ner sin produktion och minskat antalet anställda. I januari i år hade fabriken i Lima 320 arbetare, mot 450 i juli 1976. Nu har Volvo ansökt hos Arbetsministeriet om att få avskeda 15 man till, och om att få minska arbetstiden till hälften. Går det igenom får arbetarna ingen som helst kompensation för den halva av lönen de förlorar.

Industridepartementet har godkänt en nedskärning med 30%. Detta beslut har överklagats till Arbetsministeriet av facket.

Det är inte bara Volvo som skär ned på arbetstid och personal. Det gör alla de utländska bilföretagen i Peru, enligt direktiv från sin branchorganisation APIA. Volvo svansar lika troget efter APIA i Peru, som efter Verkstadsföreningen i Sverige. Och på bekostnad av arbetarnas rättmätiga intressen i båda fallen.

Under lång tid dominerades fackföreningen vid Volvo/Peru av en linje som gick ut på samarbete med företaget. Fackledningen var mycket passiv när det gällde att tillvarata medlemmarnas intressen och missnöjet växte.

Våren 1976 vannen mer stridsberedd linje i fackvalen. Samma höst avskedades ett 40-tal arbetare för påstådda sjukkassebedrägerier (företaget betalar ersättning vid läkarbesök). Bland de avskedade fanns halva klubbstyrelsen och fackliga aktivister på basplanet.

• Bad svenskarna om hjälp

I det här läget skrev facket till Volvo Verkstadsklubb (VVK) i Göteborg och begärde hjälp.

Vilken hjälp har det svenska facket givit? VVK lämnade Peru-fackets brev dels till företaget, dels till Metallarbetarförbundet. Metall kontaktade sin yrkesinternational, IMF. Dennas enda ombudsman för Latinamerika besökte Peru – 4 månader senare. Hans besked till Volvoarbetarna var att de måste ansluta sig till IMF:s medlemsförbund i Peru för att få hjälp. Men då måste de gå med i en landsorganisation, som dels är mycket liten, dels nära knuten till det reaktionära APRA-partiet.

Volvofacket i Peru anser inte att den organisationen skulle ge dem något stöd i deras kamp. I år har de i stället anslutit sig till den största landsorganisationen i Peru,CGTP, som är mer stridbar. I CGTP har kommunistpartiet det största inflytandet, och därför samarbetar inte IMF med CGTP-anslutna organisationer.

Men det borde inte göra direkta kontakter mellan Volvofacken i Sverige och Peru omöjliga. I mars i år var en delegation från Metall- och SIF-klubbarna vid Volvo i Göteborg i Latinamerika. Bl. a. besökte de Peru. Först diskuterade de företagets ekonomiska läge, och nedskärningarna med företagsledningen. Dagen efter följde ett möte med facket, och sedan en överläggning med företaget om det som kommit fram (utan några peruanska fackliga representanter närvarande).

Här intill publicerar Chilebulletinen en intervju vi gjort med Gert Gunnarsson, v. ordförande i VVK som var med på resan.

GERT GUNNARSSON, VOLVO VERKSTADSKLUBB:

"VI MÅSTE FÖRST STÄDA FRAMFÖR EGEN DÖRR!"

Chilebulletinen (CB): -Berätta hur Volvo Verkstadsklubb först kom i kontakt med problemen vid Volvo/Peru.

Gert Gunnarsson (GG): -Hösten 1976 fick vi ett brev från de fackliga organisationerna i Peru. De önskade vår hjälp då Volvo avskedat ett 30-tal människor. De menade att Volvo börjat uppträda på ett fackföreningsfientligt sätt. Som ursäkt för att avskeda fr. a. fackliga representanter påstod Volvo att dessa skulle begått försäkringsbedrägerier.

-Vi kontaktade vårt förbund och försökte via IMF få ett grepp om vad som egentligen hänt. Vi tacklade också Volvo-ledningen för att få information. De uppgifter vi fått fram har varit väldigt motsägande.

-Industrin i Peru fick via ett lagdekret möjlighet att kontrollera enskildas frånvaro med sjukkassan. Det går till så i Peru, att när man varit hos läkaren får man ett papper som man får stämplat på försäkringskassan. Försäkringskassan ska arkivera en kopia på pappret. När företaget gjorde en kontroll så fanns inga kopior där.

-Organisationerna menade att det berodde på att sjukkassan har så stora brister i sin arkivering. Några hade själva tagit sig in i administrationen och hittat sina egna papper. Dom har man väl återställt.

-Vi har inte lyckats få ett grepp om vad som egentligen hänt. När vi var i Peru, hade vi först en överläggning med företaget. Det rörde produktionen. Ekonomin i Peru håller på att rasa ihop och det drabbar Volvo väldigt. Sedan träffade vi de fackliga organisationerna. Vi satt en hel dag med dem. De var väldigt fina killar, och vi utbytte adresser också. Vi gick igenom avskedssituationerna. Det var ju avskedanden -77 också, beroende på den generalstrejk som var då.

CB: -Enligt Öppen Kanal i januari i år bekräftade IMF:s ombudsman, Melgosa, de avskedades version. Känner du till det?

GG: -I 4 fall kunde man klart visa att de blivit felaktigt avskedade. De övriga, jag frågar mej då varför de inte driver frågan vidare och får en ordentlig utredning till stånd.

En orsak till att de accepterat ett avskedsvederlag kan ju vara att utredningar tar en så oändligt lång tid.

• »Den svenska ledningen utan anmärkning»

CB: -Om du personligen skulle kommentera det här, hur tycker du det verkar.

GG: -Den svenska ledningen där nere har facket inte haft något att anmärka på. Den

har inte varit inkopplad på de här fallen utan överlåtit det hela på den peruanske personalchefen. Den gemensamma slutsats vi dragit är att den peruanske personalchefen har utnyttjat situationen för att bli av med folk som inte fallit honom på läppen. Om bedrägerierna är riktiga eller inte, vet jag inte. Men även om det varit så uppfattar vi att man gått alltför bryskt fram från Volvos sida.

CB: -Vad har ni mer vidtagit för åtgärder än att samla information? Har ni gett arbetarna något stöd?

GG: -Tidigare har vi försökt få reda på vad som verkligen har hänt. Det organisationerna anmärker på idag är att de inte kommer till tals med Volvoledningen. Det finns flera orsaker till det, språkproblem bl. a. De menade att man haft bra kontakter till 1976 då det var nyval i facket. Efter det försämrades relationerna avsevärt. Vad som givit det ena och det andra vet jag inte. Det är väl inte ens fel att två träter.

CB: -Ett problem -76 var väl att när ni tog kontakt med Metall och Metall med IMF, så blev det ju en ganska stor fördröjning. Facket vid Volvo/Peru är ju inte anslutet till IMF.

GG: -Jag minns inte hur lång tid det tog, men jag tror inte det var någon fördröjning.

CB: -Ser ni det som en förutsättning att de peruanska Volvoarbetarna går med i IMF för att ni ska kunna utverka stöd?

GG: -Nej. Skulle vi gå efter de principerna skulle vi ju inte alls ha några kontakter med dem. Men det har vi ju haft hela tiden. Givetvis är det ett önskemål att de ansluter sig till IMF.

• »Inga nedskärningar»

CB. -Hur ser du på framtiden för Volvo/Peru? Det har ju varit ganska stora nedskärningar både i produktionen och arbetsstyrkan.

GG: -Arbetsstyrkan motsvarar ungefär dubbelt så stor produktion som man har för närvarande. Avsättningsmöjligheterna i Peru är dåliga. På fabriken arbetar man en vecka, sedan är de hemma 2. Allt med full lön. Volvo har begärt att få skära ner arbetstiden till 20 timmar/vecka. Men facket säger nej.

CB: -Trenden i siffrorna är att man skurit ner mer på produktionen än på arbetsstyrkan. Det kan ju betyda ytterligare avskedanden. Om facket då begär ert stöd kommer ni då att ställa upp?

GG: -Volvo gör inga ytterligare nedskärningar. Man vill behålla de välutbildade arbetarna till en uppgång kommer.

CB: -Men *om* det ändå blir nedskärningar. Ger ni då arbetarna ert stöd?

GG: -Det *kommer inte* att bli några nedskärningar.

CB: -Vilka möjligheter ger lagen svenska fackföreningar att stödja fackföreningar vid dotterbolag i andra länder?

GG: -Vid lagliga konflikter säger Arbetsdomstolen (AD) att man måste varsla för sympatiåtgärder. Här krävs samordning för att kunna handla snabbt.

-Vid olagliga konflikter är det däremot mer oklart, men det skall räcka med att en yrkesinternational begär en sympatiåtgärd. Vi får leva med den oklarheten till vi får en ny regering och får reda på vad lagstiftarna egentligen har avsett.

CB: -Du sa nyss att anslutning till IMF inte är en förutsättning för att upprätta kontakter. Men när det gäller sympatiåtgärder finns det alltså begränsningar. Här krävs ett stöd från IMF.

GG: -Men det är ju därför det är så angeläget att dom går med i IMF.

1949, under det »kalla kriget» lämnade socialdemokraterna i västvärlden den Fackliga Världsfederationen, *FVF*. De bildade Fria Fackföreningsinternationalen, *FFI*, med antikommunismen som ledstjärna. Brytningen uppmuntrades av USA och särskilt i Latinamerika har USA och CIA flera gånger bevisats ha inflytande i FFI.

Ett fackförbund i ett land kan ansluta sig till en *yrkesinternational*. Svenska Metallarbetarförbundet är medlem i Internationella Metallarbetarfederationen, *IMF*. Denna är knuten till FFI, men en organisation kan vara med i IMF utan att tillhöra FFI. Svenska LO är ansluten till FFI.

I Peru är landsorganisationen *CGTP* ansluten till FVF, och *CTP* till FFI. CTP står nära *APRA*, ett parti som en gång i tiden var socialdemokratiskt, men som genom sin anti-kommunism och uppknytning till USA gått allt längre åt höger.

CB: -Ser du några problem med att alltid gå via de internationella organisationerna? Det kan väl fördröja en stödaktion avsevärt.

GG: -Vi måste ju veta vad vi stöder där borta. Då är det bra att ha en övergripande organisation som IMF. Trögheten som vi bygger in här ger möjlighet till eftertanke och sunt förnuft. Det är ju så även här i Sverige. Man får sova på saken och så vidare. Det kan ju vara bra i sådana här situationer. Men det har ju vissa tröghetsmoment också.

• »Först städa framför egen dörr»

CB: -Svenska företag har funnits i Latinamerika i drygt 60 år. Ändå verkar det som detta med internationell solidaritet blivit aktuellt först de senaste åren.

GG: -Ja. Det är fråga om en utveckling och utbildning. Vi måste här i Sverige ha en solidaritet, fast det är lite si och så med det ibland. Och visst, de internationella frågorna är jätteviktiga. Det finns så oerhört mycket folk som engagerar sej i dem. De är mycket enklare att jobba med än de dagliga.

-Titta så många böcker som skrivits om multinationella företag, men hittar du så mycket som en A4-sida om hur vi ska klara vår egen samverkan inom koncernen i Sverige? Vi har stora problem. Volvo har vuxit så fruktansvärt. Och vi har ingen förhandlingsrätt med de verkliga beslutsfattarna.

CB: -LO:s handlingsprogram när det gäller det internationella samarbetet har en väldigt hög ambitionsnivå. Man talar om att stödja fackorganisationer utomlands ekonomiskt, med information, med utbildning, bilda koncernråd osv. Har ni diskuterat ...

GG: -Jag kommer tillbaka till koncernproblematiken. Först så får man ta mej fan städa framför egen dörr innan man i storvulna ordalag talar om internationell samverkan.

Katarina Katz
Eva Rosenlund

FACKET VID VOLVO / PERU:

"De svenska kamraterna förhörde oss – sen köpte de souvenirer"

"Hit till Peru kom 2 fackliga representanter för tjänstemännen och 2 från arbetarna, alla från Volvo i Göteborg. De kom hit för att på platsen fördjupa sig i de problem som funnits sedan en tid tillbaka. Vi berättade hela sanningen för dem och bevisade med siffror och statistik att företagets information i Sverige angående våra konflikter var falsk.

-In i det sista insisterade de svenska fackrepresentanterna på att vi skulle erkänna åtminstone ett fall av att någon förfalskat sjukförsäkringens stämpel. Vi förklarade att det inte rörde sej om förfalskning utan om dålig organisation inom försäkringskassan.

-De svenska representanterna stannade i Peru i 5 dagar, de tillbringade 2,5 timme (!) med oss från facket.

-Till 80% talade vi om det som bekymrade dem mest, om vi förfalskat försäkringskassans stämpel. Men vi har andra problem nu. Företagets krav på minskning av arbetstiden och av personalen. Och ännu värre: stängningen av fabriken eller lock out. Vi ville prata om dessa frågor, men dom insisterade med sjukförsäkringsfrågan.

-Det var det enda de ville prata om. Det finns en jobbare som fortfarande kämpar för sin återanställning. Han har lagligen bevisat att han samtliga gånger gjort sina sjukbesök. Men han är fortfarande avskedad.

-De sa att de skulle ingripa i Sverige för att skaffa fram bevis. Men 2 månader har gått sedan de där herrarna reste och ännu har inget hänt. Jag tror inte heller att något kommer att hända. Fram till idag har det aldrig förekommit att någon blivit återanställd efter anklagelser i samband med sjukförsäkringen.

-När vi visade på problemen i och med den begärda nedskärningen av produktionen med 50% och av personalstyrkan med 15 arbetare, sa dom: Vi får se. Så återvände dom igen till frågan om försäkringskassan och ville att vi skulle berätta allt för dom inför mötet med företagsledningen på eftermiddagen, för att de skulle kunna föreslå en lösning. Därefter sa de mest skynda på, skynda på, vi måste ut och köpa souvenirer från Peru, innan vi reser. Det var en stor besvikelse.

-Svenskarna sa helt lugnt att det inte borde vara nå't problem att vi stannar hemma utan att arbeta eftersom vi får vår lön. Jag sa till dem att jag vet inte hur ni arbetar där i Sverige, men att arbetarklassen här i Peru är så hederliga att vi inte kan gå med på att de betalar oss utan att vi gör någonting. Även om vi vet att de betalar oss gör vi av med mer pengar när vi är hemma.

• Några löften om hjälp?

-Svenskarna lovade oss inte konkret att de skulle röra i saken så att vi fick rättvisa. Bara att de skulle prata med ledningen om vilka möjligheter som finns.

-Vi hade redan förstått att de gav företagsledningen helt rätt. Men så kan det inte få vara!

-Om svenska fackliga ledare eller arbetare också i fortsättningen kommer att ha möjligheten att komma hit till Peru, har vi undrat vilka möjligheter som finns för både tjänstemännens och arbetarnas ledare här att åka till Sverige, för att avslöja hur Volvo agerar. För svenskarna kommer inte för att försöka lösa problemen utan enbart som turister."

För facket vid Volvo/Peru blev alltså de svenska fackrepresentanternas besök en besvikelse. Svenskarna gav inga konkreta löften om hjälp och de hade en annan inställning till problemen än peruanerna.

Svenskarna uppfattade sig som medlare mellan facket och företaget. De kände sig inte som en av parterna i konflikten, tillsammans med de peruanska kamraterna, utan försökte att »opartiskt» väga de båda ståndpunkterna. En sådan opartiskhet finns inte.

I VVK:s tidning Fördelaren, 11/78 rapporteras om resan. Där står bl. a. att »det förelåg uppenbara svårigheter att få grepp om det verkliga förhållandet som ledde till avsked under 1976-77, uppgift står mot uppgift i många stycken.» Borde inte en arbetarrepresentant i det läget lita på arbetarnas uppgifter?

Det måste också verkat märkligt för de peruanska arbetarna att deras svenska kollegor var så angelägna om att kunna »rentvå» den svenska företagsledningen. Svenskarnas slutsats blev att skulden låg hos den peruanske personalchefen, som gjort avskedandena, inte hos företagsledningen.

De svenska representanterna tycks ha inställningen att samförstånd, inte konflikt är det naturliga förhållandet mellan arbetare och arbetsköpare. Motsättningarna vid Volvo/Peru tolkas som missförstånd och som övertramp av två »elaka» personer (varav lyckligtvis ingen är svensk ...). Det som behövs för framtiden är något slags företagsnämnd där facket och den svenska företagsledningen kan reda ut alla misshälligheter tillsammans.

Samtidigt bör de »svenska killarna» (Gunnarssons uttryck) hålla ett öga på personalchefen eftersom han »gått hårdare fram än vad som varit nödvändigt». (Hur många avskedanden var »nödvändiga»?)

Det stöd Volvo-arbetarna i Peru fått från den fackliga byråkratin i Sverige har alltså varit minst sagt litet. Det enda den gjort är att informera sig. Desto viktigare är det att deras arbetskamrater här får reda på de verkliga förhållandena och aktivt stöder sina kämpande kamrater i Peru mot Volvos övergrepp.

FALL 2:

AGA OCH

»Vi anser att den internationella proletära solidariteten är en konkret och ofrånkomlig uppgift, särskilt i de multinationella företagens tidevarv. Solidariteten måste basera sig på arbetarnas egna behov och kamp. Det får inte utveckla sig till en formell och byråkratisk fråga».

Ja, så sammanfattar fackföreningarna vid de svenska företagen AGA och LM-Eriksson i Colombia sin syn på den fackliga solidariteten. De har skrivit ett brev till den svenska fackföreningsrörelsen där de tar upp de senaste årens förföljelser och företagens antifackliga politik.

De delger också sina erfarenheter av den svenska fackföreningsrörelsens solidaritet. En solidaritet som inte alltid visat sig vara konkret eller obyråkratisk.

LM Ericson i Colombia

Chilebulletinen har tidigare skrivit om både AGAs och LM-Erikssons framfart i Colombia. De är »bra» exempel på hur de svenska företagen utnyttjar den ekonomiska och sociala situationen i Latinamerika för att splittra fackföreningarna och få bort fackliga aktivister.

Vid AGA i Colombia har facket under de senaste åren varit utsatt för förföljelse. Fackliga ledare har avskedats. På alla tänkbara sätt har företaget försökt få iväg fackföreningsanslutna som börjat ställa krav på bättre villkor.

I slutet av förra året gick arbetarna ut i strejk då företaget vägrat förhandla om återanställning av ett tiotal avskedade. Strejken slogs ner av polis och militär efter att företaget förklarats som »samhällsnödvändigt»... Arbetarna fråntogs i och med det sin strejkrätt. Senare blev de tvungna att godkänna ett dåligt lönepåslag från en »skiljedomstol». Naturligtvis blev de avskedade inte återanställda.

LM-Eriksson har gått ännu längre i sina försök att ta ifrån arbetarna deras kamporganisation.

I början av året när man inledde avtalsförhandlingarna var över 600 anslutna till facket. Men då företaget såg

LM Ericsson I COLOMBIA

att facket började ställa krav – krav som i dagens ekonomiska och sociala situation är nödvändiga – satte det in alla sina resurser för att splittra facket.

Företaget lovade högre löner om arbetarna gick ur facket och i stället slöt individuella avtal. Att använda sig av en sån s k »kollektivpakt» är en vanlig taktik bland de utländska företagen i Colombia för att bryta ner de fack som inte låter sig underkasta arbetsköparna. Genom dessa hot och löften fick företaget mer än 400 arbetare att gå ur facket. Men det räckte inte. Företaget ville ha bort den militanta styrelsen. Man lovade att de fackföreningsanslutna skulle få samma lön och förmåner som de som slutit individuella avtal *om* de röstade fram en ny ledning. Men det löftet har företaget ännu inte uppfyllt trots att facket valt en ny styrelse.

• Gemensam fackfront

Men arbetarna vid dessa företag har inte låtit sig krossas. De har emellertid insett att de inte kan kämpa ensamma. De har tillsammans med fackföreningarna vid Johnson de Colombia (som ägs av Johnsonkoncernen) gått samman i en facklig samarbetskommitté för att försvara sina fackliga organisationer. I sin plattform har de tagit upp nödvändigheten av att bilda en gemensam front tillsammans med andra fackföreningar vid svenska företag i Colombia.

Men de ser inte bara nödvändigheten av att ena sig inom Colombias gränser utan att man måste förena sig med arbetarna i andra länder. Särskilt AGA och LM-arbetarna har under de senaste åren flera gånger vädjat om stöd hos den svenska fackföreningsrörelsen. Det är nödvändigt att gå utöver nationsgränserna – på samma sätt som de multinationella företagen har gjort. Men solidaritet är inget ensidigt. Det är en gemensam handling mot i detta fall en gemensam fiende, företaget. Att solidarisera sig med de colombianska arbetarnas krav för bättre villkor, rätten att organisera sig, försvårar företagens utflyttning till utlandet. Solidaritet och gemensam kamp är också en del av kampen för bättre villkor i Sverige.

• LO sviker

LO har vid sin kongress 1976 dragit upp riktlinjer och antagit ett handlingsprogram för hur man skall arbeta med de multinationella företagen. Bl a säger man att:

»Förbunden kan . . . verka för att representativa fackliga organisationer vid svenskägda dotterbolag utomlands blir erkända av företagen, . . . bistå lokala svenska fackliga organisationer med att få informationer och kontakter med lokala organisationer i utländska delar av koncernen, . . . i samarbete med yrkesinternationalerna . . . bistå svaga fackliga organisationer vid de svenska dotterföretagen utomlands med utbildning, rådgivare och ekonomiskt stöd, . . . ta initiativ till fackliga koncernråd i svenska multinationella företag eller annan form av fackligt koncernsamarbete, . . .»

Det är viktiga ord – men hur har man i praktiken visat detta. Har t ex arbetarna vid AGA och LM-Eriksson i Colombia sett något konkret svar på sin begäran om hjälp? AGA-facket skriver:

»Under två år har vi gått ut med vår situation och om företagets övertramp och bett om hjälp och solidaritet från arbetarna vid AGA i Sverige. Inte förrän i mars i år fick vi svar från Jan Olsson, vid Metall, där han ber oss att söka direkt kontakt med Rolf Björk, VD vid företaget i Colombia. Som om vi under alla dessa år inte har försökt att tala med honom för att hitta en lösning på våra problem – men förgäves!!

LM-facket skriver bl a att:

»vi har bett om solidaritet och hjälp från våra kamrater i Sverige och vi har påvisat företagets repressiva metoder. Men utan framgång. Vi har vänt oss till Svenska Metallindustriarbetarförbundet och till lokala fackklubbar. Den kontakt vi fick med en lokal fackklubb bröts snabbt. Varför?? Vi tror inte att arbetarna vid LM-Eriksson i Sverige struntar i vår situation, rätten att organisera sig är en helig och grundläggande rättighet.»

Brevet fortsätter:

»Vi förstår de svårigheter de svenska fackföreningsrepresentanter, som kommer hit, har för att förstå vår situation. Latinamerika är inte Sverige. Den ekonomiska och politiska situationen är totalt olika, liksom de svenska företagens politik och uppträdande här.

Vi har inga socialförsäkringar, ingen anställningstrygghet, lagarna och regeringen gynnar bara arbetsköparna, polis och militär kan i vilket ögonblick som helst användas för att krossa arbetarnas kamp.

Facklig solidaritet på jorden

Vi är tvungna att leva på en levnadsnivå som är omänsklig och knappt tillåter oss att överleva. En situation som de multinationella företagen utnyttjar för att ta hem sina enorma vinster härifrån. Allt detta betyder att man inte kan komma hit och analysera våra problem utifrån den svenska situationen och dessa företags agerande i Sverige. Det är något vi sett hos de svenska kamrater som kommit hit. De har överraskat oss genom att ägna större delen av sin tid här åt diskussioner med företaget i stället för med oss.»

En av de som skrivit under brevet, Luis H Moreno, den förre ordföranden vid fackföreningen vid LM-Eriksson i Colombia avskedades i början av september.

Han tillhörde en av de aktivaste vid fackföreningen. Han avskedades utan någon som helst förklaring. Det är tillåtet enligt colombiansk lag – enligt den i Colombia så kända paragraf 8 – om företaget betalar ett skadestånd som motsvarar 45 dagars arbete.

Men LM-Eriksson bröt ändå mot arbetslagstiftningen. Eftersom Moreno hade suttit i fackets styrelse hade han s k förtroendemannaskydd. Det är ett skydd som skall hindra att man avskedar fackliga förtroendemän. Men det bryr sig inte ett företag som LM om när det gäller att få bort »störande element» – kosta vad det kosta vill.»

• Bitter erfarenhet

Det är klart att Latinamerika inte är Sverige. Men det får inte på något sätt bli avgörande för solidariteten. Solidariteten får inte heller vila på partipolitiska grunder. Jan Olsson, internationell sekreterare vid Svenska Metallindustriarbetarförbundet, har vid flera tillfällen sagt att det saknas information. Den information som han litar på kommer från de colombianska fackliga förbund som är med i de internationella organen, som t ex Metallinternationalen. Men den colombianska arbetarrörelsen är splittrad på fyra olika arbetarcentraler och en hel del fackföreningar är oberoende. De förbund som är med i tex Metallinternationalen och som Metall har kontakt med står nära de borgerliga partierna i Colombia och för en starkt företagsvänlig politik.

Fackföreningarna vid AGA och LM-Eriksson har demokratiskt beslutat gå ur dessa fackliga förbund då dessa motarbetat fackets kamp och till och med ställt sig på företagets sida för att få bort de militanta ledarna. »Vi tror inte heller att de svenska arbetarna skulle acceptera att deras klassorganisationer skulle ledas av de svenska borgerliga partierna».

Men vi kan inte heller acceptera att den svenska fackföreningsrörelsens ledare inte gör allvar av sina vackra ord om internationell solidaritet. Solidaritet är något som finns mellan arbetarna – och då särskilt mellan arbetare inom samma företag – oavsett i vilket land de blir utsugna av företaget. Solidaritet får inte bli ett tomt ord utan en konkret handling – konkreta handlingar som stärker kampen mot den gemensamma fienden.

• Konkreta förslag

De colombianska facken skriver:

»Efter de bittra erfarenheter vi har vill vi lämna några konkreta förslag:

• att man får till stånd fackliga kontakter så snart som möjligt mellan svenska och colombianska fackföreningar vid de företag som vi representerar. De bör fungera så att den information och/eller den begärda solidariteten kan komma på en gång utan formella byråkratiska hinder.

• att den svenska Landsorganisationen och förbunden ger hela sitt stöd och underlättar att det fackliga samarbetet kommer till stånd och utvecklas och att de för övrigt sprider all den information som är nödvändig till de nämnda lokala fackklubbarna

• att de fackliga samordningsorgan som finns eller som man bildar gör allt för att arbetarna vid företagen får vår information som är nödvändig för att de på ett aktivt och demokratiskt sätt skall kunna medverka i samarbetet och solidariteten. Man bör ta initiativ till studiecirklar för arbetarna för att de på så sätt skall kunna sätta sig in i sina klassbröders situation.»

Det är konkreta förslag. Förslag som vi måste ta fasta på. Börja diskutera, utveckla och förverkliga.

Sigrid Gunnarsson

Jan Olsson METALL

Vi ringde upp Jan Olsson, Metalls internationella sekreterare, för att få en kommentar till förhållandena på AGA och LM Ericson i Colombia.

– Vi kan inte göra mycket mer än att diskutera med företagsledningarna. Vi kan ju inte gå ut i strejk för att solidarisera oss med arbetarna i Colombia. Arbetsmarknadssituationen i Sverige är inte sådan och det finns inte tillräckligt med medvetande för att genomföra stridsåtgärder.

Leder diskussionerna med företagsledningarna till någonting?

– Ja, ibland händer det att vi kan få ett företag att inte avskeda någon. För flera år sedan hade vi ett fall i Colombia där företaget lät bli att avskeda personen eftersom det inte vill ha någon dålig publicitet.

– I fallen Aga och LM Ericson så har en kille från Sverige varit över på Aga i Colombia och fått med sig frågor hem till företagsledningen. På LM Ericson är facket splittrat, en grupp kräver att vi ska stödja dem politiskt. Den politiska situationen har transplanterats från Colombia till Sverige. Så om nu t ex KAF kommer och säger att vi ska stödja arbetarna vid LM Ericson i Colombia så är det klart att svenska socialdemokrater reagerar mot det, de reser taggarna.

Så om små grupper till vänster om socialdemokratin tar upp fackliga krav som arbetarna i Latinamerika ställer så minskar de möjligheterna för stöd från de svenska arbetarna?

– Nja, varken minskar eller ökar. Men de blandar ju in politik i de fackliga kraven.

Men det gör ju i så fall socialdemokraterna också om om de inte kan se till sakfrågorna?

– Jovisst. Men så är det.

Intervjuare Mija Svedin

”Vi bojkottar juntan tills den faller”

Hamnarbetarförbundet har bara 2.300 medlemmar men spelar ändå en viktig roll i det fackliga solidaritetsarbetet mot förtrycket i Chile. Hamnarbetarna startade sin femte blockad mot chilenska fartyg den 11 september.

Chilebulletinen träffade Lennart Johnsson, ombudsman i Hamnarbetareförbundet.

När började hamnarbetarna med solidaritetsarbetet för Chiles folk?

–Vi tog klar ställning mot juntan direkt efter kuppen. Vi ansåg att man genom handling ska stödja den chilenska arbetarklassen och därför utfärdade vi en månads blockad mot lossning av koppar, som då var den viktigaste exportprodukten från Chile. Det var på initiativ från CUT, den chilenska fackföreningsrörelsen, som tog kontakt med oss för att diskutera vad vi kunde göra.

Och sedan dess har ni genomfört flera blockader?

–Ja, den blockad som inleddes den 11 september och pågår en månad är vår femte blockad. Vi har haft två längre blockader, under tre månader var, som främst riktat sig mot fruktimporten.

Vet du vad blockaderna inneburit för handeln mellan Chile och Sverige?

–Det är omöjligt att exakt veta vad blockaderna inneburit, eftersom vi inte får några positionslistor från Chile vilka fartyg som lastats där för att gå till Sverige. Vi vet att fartyg med frukt omdirigerats och frukten sålts i andra europeiska länder, eftersom frukten inte tål att lastas om och köras upp med lastbil.

–Andra varor är svårare att säga något om eftersom Transportarbetarförbundet inte har någon blockad så kan lastbilschaufförerna inte vägra att köra chilenska varor till Sverige sedan de lastats om i någon hamn i Europa. Men vad vi vill med vår blockad är inte bara att få stopp på handeln utan också visa att det finns arbetare som vill visa sin solidaritet i handling.

Vad har blockaderna inneburit för era medlemmar?

–Det är klart att vi har förlorat många jobb genom blockaderna, men våra medlemmar klagar inte över det.

Vilka varor kommer främst att drabbas av den blockad som pågår nu?

–Just nu importerar vi inte så mycket från Chile. Däremot tror vi att exporten från Sverige till Chile kommer att drabbas. De svenska företag som har export till Chile är främst de som har dotterföretag där t ex LM Ericson, Asea, Volvo.

–En månad är kanske inte så lång tid för en blockad, men vi beslöt att ha en blockad redan den 13 april och vi talade om att den skulle genomföras men inte när. Eftersom vi bara behöver meddela att blockaden ska äga rum sju dagar i förväg så har det inneburit att redarna sedan dess knappt har vågat skicka några fartyg från Chile till Sverige. Överfarten tar ju ungefär en månad. Så på så sätt har det pågått en tyst blockad sedan 13 april.

Finns det blockadbrytare?

–Inte inom vårt förbund, men 20 procent av hamnarbetarna är medlemmar i Transport och det kan bryta blockaden. Det har också hänt tidigare. Men vi tycker att det vore hederligare av dem att sjukskriva sig än att ta ett sådant jobb.

På vilka andra sätt deltar ni i solidaritetsarbetet för Chiles folk?

–Vi ordnade möte i Stockholm och Göteborg före den senaste blockaden. Vi skickar telegram, vi tar uttalanden. I några hamnar har vi chilekommittéer.

–Vårt internationella solidaritetsarbete riktar sig inte bara mot fascistjuntan i Chile. Vi ger också ekonomiskt stöd till den sydafrikanska fackföreningsrörelsen och till den rhodesiska. Vi skickade ett telegram med stöduttalande till de argentinska hamnarbetarna som strejkar nu, vi kräver att hamnarbetarförbundets ordförande i Uruguay som sitter fängslad ska släppas.

Har den nyckelställning som hamnarbetarna har för ett lands handel inneburit att ni blivit mer politiskt medvetna?

–Ja, det kan man nog säga. Så långt tillbaka man kan se har hamnarbetarna varit väldigt starkt politiskt medvetna. Under andra världskriget var det hårda aktioner i hamnarna mot nazismen. Internationell solidaritet har gått som en röd tråd genom hamnarbetarnas historia. Det beror på att vi har fler internationella kontakter än andra grupper, att vi får veta vad som händer ute i världen genom sjöfolket.

Vad gör hamnarbetare i andra länder för att stödja den chilenska motståndskampen?

–Vi vet att hamnarbetare i Italien, Frankrike, England, Holland och Danmark haft blockader. Exakt hur långa de har varit och när de ägde rum vet jag inte för vi håller på att bygga upp vårt internationella kontaktnät nu. Finska transportarbetarförbundet har haft en blockad mot koppar sedan 1974, men den omnämns aldrig i Svenska transportarbetarförbundets tidning.

Hur länge kommer ni att bedriva solidaritetsarbete med Chiles folk?

–Tills juntan har fallit. Men på vilket sätt vi kommer att arbeta i framtiden kan jag inte svara på nu.

Anne-Marie Svedin

Blå-gul imperiali

»Sverige är ett litet men hungrigt imperialistiskt land», var det en f d partiledare som sa för några år sedan.

Och han har rätt. Med tidskriften Veckans Affärers ord så har »Sverige procentuellt fler anställda utomlands än både USA, Japan och Västtyskland och ökar sina investeringar utomlands snabbare än alla klassiska kolonialmakter och s k imperialistländer».

Förra året ökade de svenska utlandsinvesteringarna mer än någonsin. Då investerades dubbelt så mycket utomlands som 1974. I siffror betyder det 4,3 miljarder kronor eller 20 % av samtliga svenska investeringar det året.

Det är inte de latinamerikanska länderna som är de svenska kapitalisternas främsta investeringsmarknad. Det är i stället - naturligt nog - Västeuropa och USA. Men av alla områden i den s k »tredje världen» är Latinamerika det som är bäst omtyckt av det svenska kapitalet. Så har det varit länge. Och så fortsätter det att vara. Av de 500 företag utomlands som svenskt kapital köpt upp under de senaste fem åren så ligger 21 i Latinamerika. Det innebär 75 % av alla de uppköpta företagen i »tredje världen».

o Viktig marknad

Den latinamerikanska marknaden kommer med all säkerhet också att förbli ett intressant område för det svenska imperialistiska kapitalet. Det har vi till och med kungsord på. Så här sa självaste Marcus Wallenberg när han öppnade Svenska mässan i Göteborg 1977:

»På senare tid (?) har vi märkt en allt mer förstående inställning från fler och fler latinamerikanska länder Vissa länder har upphävt hinder för etablering och i stället uppmuntrat utländska investeringar. Sydamerika kommer att bli en mycket viktig marknad för oss i framtiden». (Vår kursivering och vårt frågetecken).

o Monopolställning

Som vi ser på kartan är det främst i de stora länderna - Brasilien, Mexiko och Argentina - som de svenska företagen finns. Och det är inte att förundra sig över. Det är i de länderna industrin är mest utvecklad och det är där de största marknaderna finns. Men det finns också ett flertal svenska företag i Colombia, Peru och Chile. Dessutom pågår nyetableringar i länder som Ecuador, Bolivia och Venezuela.

Ett utmärkande drag för de svenska företagen är att de oftast har en stor betydelse för den sammantagna ekonomin i de länder de finns. Förutom vissa undantag - såsom Skega, STAB, Monark, Astra och några till - så har deras produktion en direkt betydelse för övrig ekonomisk verksamhet i landet.

Så har till exempel SKF stor betydelse för bilindustrin. Johnson i Colombia för mejeri- och bryggerinäringen. Och AGA:s produktion av industri och sjukhusgaser är för vissa länder en »livsviktig produktion», för att tala med AGA-chefen Lars-Olof Fryklunds ord. Samma sak gäller för LM Ericson som står för en stor - ibland helt dominerande del - av de statliga och kommunala telefonnäten i de länder där företaget finns.

Uppräkningen skulle kunna fortsätta. Men det är inte bara produktionens betydelse som är ett typiskt drag för de svenska företagen i Latinamerika. Ett annat relativt typiskt drag - som dessutom förstärker betydelsen av det första - är den starka marknadsposition som de svenska företagen har i de olika Latinamerikanska länderna.

Flera företag har i det närmaste monopolställning. Det gäller till exempel för STAB, Johnson de Colombia, Volvo de Peru, Monark de Colombia, AGA, Nife/Jungner, LM Ericson de Colombia och SKF de Argentina. Till det kommer en ofta medveten marknadsuppdelning mellan de svenska företagen och närmast största konkurrent, inhemsk såväl som utländsk.

o Sverige tar hem profiten

Ett tredje typiskt drag för de svenska företagen i Latinamerika är att de allra flesta av dem kan beskrivas som sammansättningsfabriker. Det vill säga alla väsentliga delar tillverkas i Sverige och sätts bara samman på det latinamerikanska dotterföretaget. Den största delen av exporten till Latinamerika består just av denna handel mellan svenska moderbolag och de latinamerikanska dotterbolagen.

Förutom att det innebär en teknologisk kontroll över produktionen, som betyder att kontrollen över företaget fortsätter att vara i de svenska kapitalisternas händer även sedan man eventuellt tvingats sälja en majoritet av företaget till »nationella intressen», så innebär det också utmärkta tillfällen att genom intern prissättning, och faktureringsmanipulationer ta ut profiten i den form och på den plats som de svenska ägarna för tillfället finner lämpligast.

Den här strategiskt viktiga ställning som de svenska företagen i Latinamerika har, kan naturligtvis utnyttjas politiskt Det var precis det AGA gjorde när företaget deltog i den ekonomiska blockaden av Chile. AGA är det mest utmärkande exemplet på ett sådant agerande. Andra handlar mest om mutor av statstjänstemän och hot om avveckling av produktionen om inte sta-

FÖR DIG SOM VILL VETA MER . . . har Chilikommitten gett ut en småskrift som heter »Svenska företag i Latinamerika». Den tar på ett lättbegripligt sätt upp de svenska företagens verksamhet och deras effekter för de latinamerikanska arbetarna. Varje kapitel är försett med litteraturhänvisningar och studie- och diskussionsfrågor. Skriften är därför lämplig för studiecirkelstudier. Den kostar bara fem kronor och kan beställas från Chilekommitten.

sm på offensiven

ten ger efter för företagets krav. Men vad som är helt säkert är att i den stund det förtryckande system de svenska, liksom de andra utländska, företagen lever på, på något sätt allvarligt hotas, då är de svenska företagen beredda att dra sitt strå stacken för att rädda detta system. Precis som AGA - under gillande nickningar från de andra s svenska företagens representanter - gjorde i Chile.

o »Kommersiella skäl» för investering

Men varför investerar de svenska företagen i Latinamerika? Och varför föredrar de Latinamerika framför andra länder i »tredje världen»?

Den grundläggande orsaken till att de investerar är enkel. Det är densamma som gäller för alla kapitalinvesteringar. Eller med direktören i Industriförbundet, Hans Stahles ord:

»Det finns enbart kommersiella skäl till att vi går in i ett u-land...Det är hur snabbt jag får tillbaka min investering som är det avgörande».

Och att de svenska företagen föredrar Latinamerika framför andra u-landsområden beror helt enkelt på att de »komersiella skälen» väger tyngre där än på andra kontinenter.

Framför allt har det att göra med de investerande företagens karaktär.

o Krossar facklig kamp

Latinamerika har en mer utvecklad industri än den övriga delen av den »tredje världen». Och det är väsentligt för de flesta svenska företag där, eftersom de - som vi har sett - i stor utsträckning producerar för industrin. Det vill säga marknaden i de latinamerikanska länderna passar den svenska industrin bättre än den fortfarande gör i de flesta andra u-länder.

Det är dessutom en fortfarande outvecklad marknad. Företagen ser - som Marcus Wallenberg sa - stora expansionsmöjligheter och är därför också beredda att slåss mot andra imperialistiska företag för att försvara och förstärka sin marknadsandel. Därför kan de mycket väl stå ut med några svåra år - som t ex Volvo i Peru nu - för att ta mångfalt igen i ett senare skede.

Ett av de tunga »kommersiella skälen» för de svenska företagen är också, med all säkerhet, de låga arbetslönerna i Latinamerika. Och till det svårigheter som arbetarna har att föra en effektiv facklig kamp för sina intressen. Eller tvärtom: den lätthet med vilken de svenska företagen - med statens benägna hjälp - kan krossa den spirande kamp som ändå finns, och om vilken vi berättar mer i andra artiklar i det här numret.

Vår uppgift måste vara att på alla sätt stödja dessa arbetare i deras kamp mot de svenska utsugarna.

Lars Palmgren

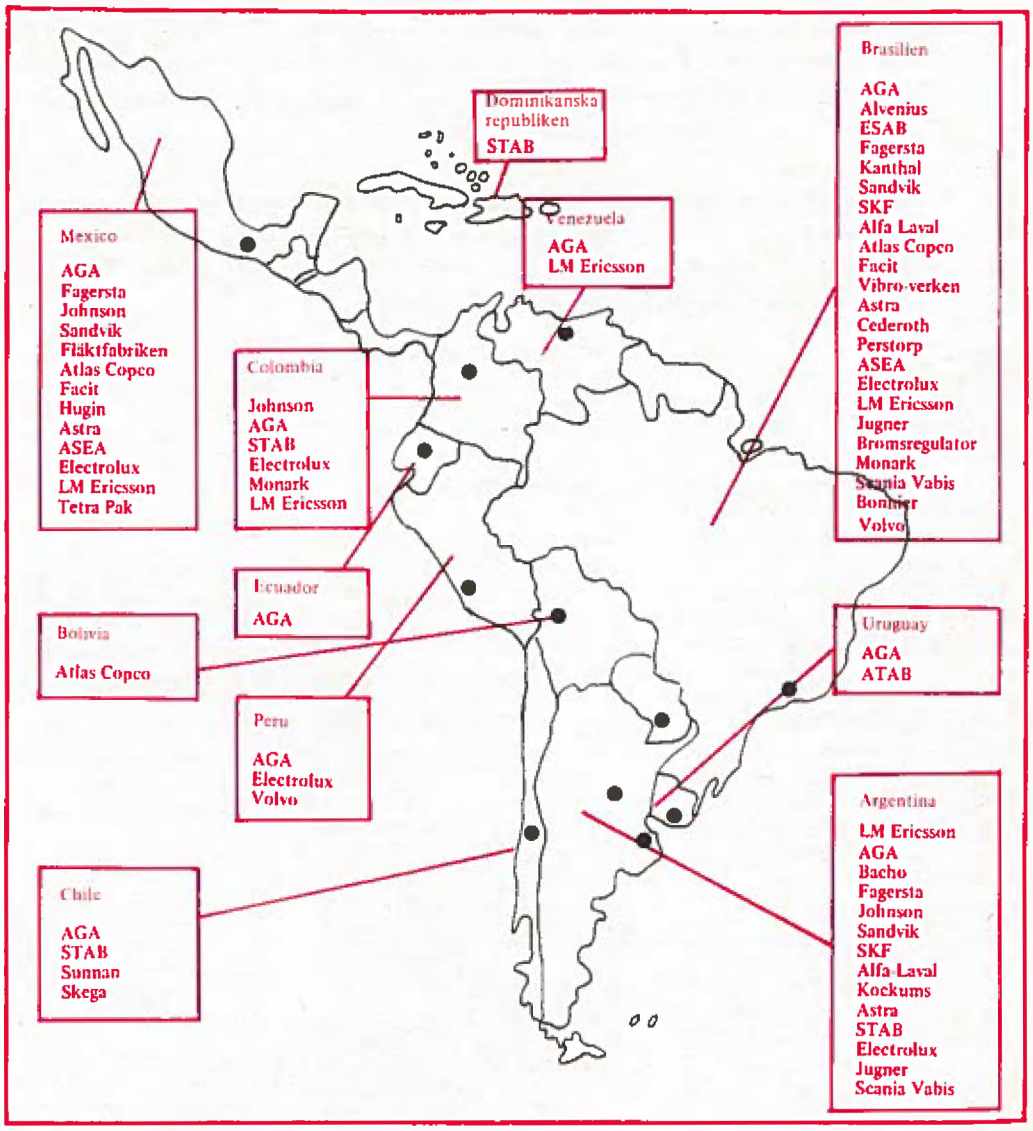

Förteckningen är inte helt fullständig. Det finns fler svenska företag i Latinamerika än vad kartan visar. Idag finns det över 80 producerande företag med mellan 40-50 000 arbetare och tjänstemän anställda.

Chuquicamata i Chile:

Gruvarbeta

Den chilenska militärdiktaturens femårsjubileum firades samtidigt som de första protesterna från arbetare och studenter ägde rum.

Konflikten vid Chuquicamata, som berörde 9.500 arbetare, startade en kedjereaktion av protester och visar på ett första uppvaknande bland arbetare och andra grupper av befolkningen.

Koppararbetarna genomförde under 33 dagar i juli augusti i år den s k »presión de las viandas» (dvs de vägrade att gå in i företagets matsalar), och krävde en löneförhöjning på 50 %. Svaret från regeringen blev införande av undantagstillstånd, anhållanden och deportationer.

En av de ekonomiska framgångar som Pinochet gett stor publicitet åt, är den 27 %-iga ökningen av kopparproduktionen med ett nettoöverskott på 178 miljoner dollar, som det statliga företaget CODELCO kunde uppvisa för 1977. (CODELCO är ett statligt företag som har monopol på mineralutvinningen i Chile).

Den främsta orsaken till denna »framgång» är, såsom de ledande företrädarna för CODELCO erkänner, nedgången i produktionskostnaderna och särskilt då minskningen av kostnaderna för arbetskraft.

Enligt den amerikanska tidskriften »Copper Studies» uppgår produktionskostnaden per skålpund koppar till 21 cents i USA mot endast 13 cents i Chile. Vid gruvan Chuquicamata uppgår produktionskostnaden endast till 7,5 cents per skålpund.

Enligt tidskriften skar CODELCO ned sina kostnader med 55 %, från Allendes fall till 1976. Lönen för en gruvarbetare år 1976 var bara 30 % av gruvarbetarlönen 1971. För perioden efter 1976 finns inga siffror, men man kan anta att även om nedgången inte fortsatte att vara lika kraftig, så skedde på intet sätt en återhämtning.

Enligt »Copper Studies» har Chile en fördel jämfört med övriga länder som exporterar koppar, eftersom det i Chile inte existerar kollektiva förhandlingar mellan företag och arbetare. (Kopparn svarar för 75 % av Chiles exportinkomster).

• Arbetarnas svar

Bakom dessa siffror döljer sig en lång utveckling, som de trettiotusen gruvarbetarna i koppargruvorna har gått med på, men som de den senaste tiden inte tycks beredda att längre acceptera. Det senaste exemplet på detta är de 9.500 gruvarbetarna i Chuquicamata, i norra Chile.

Det första arbetarkravet ställdes i maj 1977, då ledarna för CTC (Confederación de Trabajadores del Cobre), alla anhängare till regimen och godkända av denna, presenterade en petition för Pinochet med i huvudsak ekonomiska krav. Den innehöll dock också några andra punkter, nämligen beträffande demokratisering av fackföreningarna, rätt till kollektivförhandlingar, mötesfrihet etc. På detta dokument svarade regeringen ingenting.

Fyra månader senare inledde gruvarbetarna från »El Salvador» och andra mindre gruvor olika former av fredligt motstånd och protester mot de låga lönerna och mot de avskedanden som regeringen tillkännagett för att »sänka kostnaderna».

En konflikt av större omfattning ägde rum under de första dagarna i november 1977, då gruvarbetarna i »El Teniente» startade en proteströrelse mot de låga lönerna. Man använde sig av olika typer av maskning och kulmen nåddes då 32 % av arbetarna var frånvarande enligt regeringens siffror. Enligt de fackliga ledarna var frånvaron 60 %.

Militärens svar bestod i avskedandet av 60 arbetare och anhållande och senare deportering till avlägsna platser av fyra fackliga ledare.

Under denna konflikt framkom tydligt att de flesta arbetare tog avstånd från de fackliga ledare som accepterats av regeringen.

I december 1977 ägde en ny protestaktion rum i Chuquicamata, fast dess betydelse förringas i den censurerade pressen. Efter att förgäves ha prövat alla normala kanaler för att få ett svar från CODELCO och regeringen på petitioner om förbättrade ekonomiska villkor, avgick arton fackföreningsledare från sina poster.

Till dessa händelser kan läggas en serie av protestaktioner, som har genomförts av grupper av arbetare vid de olika gruvorna.

• Chuquicamata i kamp

I slutet av juli i år inledde de 9.500 gruvarbetarna vid Chuquicamata den s k »presión de las viandas» som betyder att ingen går in i företagets matsalar. De olika skiften stannar utanför där de håller improviserade möten.

Den åttonde augusti i år hade man ett allmänt möte med arbetar och tjänstemän i vilket deltog ordföranden i CTC, Bernadino Castillo, som är anhängare till regeringen. Castillos syfte var att få ett stopp på protesterna och söka en förhandslösning på problemen. Hela församlingen tog avstånd från Castillos handlingssätt och åtta talare lade fram gruvarbetarnas protester mot de låga lönerna. Följande dag avskedades sex arbetare av CODELCO.

Aktionen »presión de las viandas» fick ny luft under vingarna då nio fackliga ledare på basnivå, som hade arbetarnas förtroende uppsökte företagsledningen och regeringen för att söka en lösning.

Den 28:e augusti beslöt företaget att återta de sex avskedade och de fackliga ledarna lovade att se till att »la presión de las viandas» fick ett slut.

re i kamp

Den 30:e augusti kallades man till ett allmänt möte för att besluta om avslutande av protestaktionen, men arbetarna beslutade att fortsätta tills dess att deras krav om 50-procentig höjning av deras löner gått igenom.

Följande dag utfärdade regeringen undantagstillstånd i hela Loa-provinsen och anhöll tretton personer, av vilka tio deporterades till avlägsna delar av landet. Bland de arresterade och anhållna var chefen för CODELCO:s personalavdelning Mario Retamal, och rådgivaren Alejandro Puente, som är son till säkerhetschefen vid Chuquicamata och exgeneralen för karabinjärerna, Mario Puente. Alla de anhållna anklagades av inrikesministeriet för att vara »kommunistagenter», som överraskats med att dela ut flygblad och agitera för strejk i gruvan.

I detta hårda klimat påskyndade fackledarna förhandlingarna och uppnådde att »la precion de las viandas» avbröts den fjärde september, sedan de först avskedade arbetarna återanställts.

Trots denna reträtt visar de sista notiserna att aktionerna bland arbetarna har fortsatt och mellan den femte och åttonde september arresterades 52 personer i Chuquicamatagruvan. Enligt regeringen är de kommunister, socialdemokrater och kristdemokrater, som överraskades vid hemliga möten där de planerade att »uppvigla arbetarna och störa produktionen».

Inrikesministern Sergio Fernandez anklagade direkt »kommunister och kristdemokrater» för att »metodiskt försöker störa lugnet på arbetsmarknaden och produktionen».

Det upplösta PDC (Partido Democrata Cristiana), som trots restriktionerna arbetar inom den borgerliga oppositionen publicerade ett uttalande där man tillbakavisar beskyllningarna och uttalar att anklagelserna är »ett känt tillvägagångssätt av en auktoritär regering, Och som riktar sig mot personer som inte har möjlighet att besvara dem».

Fram till den 11 september, femårsdagen av kuppen, var problemet inte löst, och oroligheterna fortsatte, fastän de hölls tillbaka av undantagstillståndet och av arresteringarna av mer än 50 arbetare.

• Facklig aktivering

Det är en ofrånkomlig sanning att de senaste månadernas utveckling i Chile har inneburit en reaktivering, fackligt och politiskt sett. De omedelbara mål som man därvid ställt går ut på att militärregeringen ska förbättra arbetarnas ekonomiska och sociala förhållanden och påskynda återinförandet av en borgerlig demokrati.

De viktigaste händelserna i denna process var aktionerna som genomfördes av kopparbetarna i Chuquicamata och de uttalanden och krav på facklig liberalisering och demokratisering som framfördes av alla halvlegala fackliga grupper (Tiogruppen, kristdemokraterna, UNTRACH, FUT, CNS etc.)

Ett annat uttryck för denna reaktivering är den motståndsaktion som utåt sett genomförts av kristdemokraterna, men vilken i realiteten genomförts av kommunistpartiet och andra grupper inom f d Unidad Popular.

Huvudorsakerna till denna politiska och fackliga reaktivering är följande:

1) Politisk och moralisk kris inom Pinochets regim, som visas bl a av fallet Gustavo Leigh och Letelieraffären.

2) Mycket långsam ekonomisk uppgång och en rigid tillämpning av en ekonomisk modell som har marginaliserat den nationella bourgeoisien representerad av kristdemokratin. Tillämpningen av denna modell under fem år har i första hand drabbat arbetarklassen, som nu har utnyttjat regimens kris och den växande borgerliga oppositionen för att gå till offensiv för fackliga krav.

• Gruvkonflikten

I detta allmänna schema för landets situation, har koppargruvearbetarnas aktioner sin givna plats.

De 30.000 arbetare som sysselsätts vid det statliga företaget CODELCO:s olika arbetsplatser har sedan flera år tillbaka utgjort en »arbetararistokrati» inom arbetarklassen med högre löner och bättre sociala förmåner såsom gratis bostad och sjukvård, fria måltider under arbetstid etc.

Dessa privilegier lyckades man uppnå efter tjugo års kamp under den tid då Chiles koppargruvor befann sig i nordamerikanska händer.

• Halverade lönekostnader

Mot denna bakgrund kan man fråga sig: Varför är det då koppararbetarna som protesterar och ställer fackliga och ekonomiska krav?

Svaret är att man börjar nå gränsen för vad arbetarna står ut med när det gäller regeringens ekonomiska politik, och de som befinner sig i den mest fördelaktiga situationen för att kunna begära löneförhöjningar och borttagande av restriktioner var just koppararbetarna.

Man måste komma ihåg att bara mellan 1973 och 1976, reducerade Chile produktionskostnaderna för koppar med 55 %, och detta i första hand genom sänkningar av kostnaderna för arbetskraften. Denna sektor har vidare ännu en viss politisk kontroll över ledarna inom kristdemokratin..

Skälen till gruvarbetarnas protester är alltså i själva verket ekonomiska och kan inte tydas som motståndsaktioner mot regimen. Inte heller kan ett störtande av regimen ses som aktionernas politiska målsättning.

Bakgrunden till aktionerna är snarast att försöka återta den förlorade ställningen som »arbetarnas aristokrati». Det är på grund härav som även de regeringstrogna fackliga ledarna stöder aktionerna. Likaså högertidningen El Mercurio uttryckte på ledarsidan sin förvåning över regeringens handlingssätt att utlysa undantagstillstånd och anhålla och avskeda arbetarledare.

UBV

”I Bolivia hann fasadputsen inte ens torka...”

Så gick det som det gick även i Bolivia och landet utan hav sällade sig till alla de andra i Latiamerika som under detta år fasadputsats på begäran av den demokratiska storebrodern i norr, »USA». Men i Bolivia, liksom i de flesta andra latinamerikanska länder där någon form av »demokratisk process ägt rum detta år, hann fasadputsen inte ens torka innan den rämnade igen. Efter avslöjanden om ett fullständigt ogenerat valfusk tog militären saken i egna händer och Juan Pereda Asbún övertog landets ledning.

Ändå var det kanske många som satte större tilltro till »processen» i Bolivia än i något annat land. Och visst såg det lovande ut. Allmän amnesti utfärdades i början av året efter en omfattande och segerrik hungerstrejk, en amnesti som till och med respekterades. Den politiska aktiviteten inför valen den 9 juli accelererade för varje dag. Över femtio partier skrev in sig för att delta i valet, sex politiker ställde upp som alternativ till den officiella kandidaten, Juan Pereda Asbún, som hade utsetts av dåvarande presidenten Hugo Banzer. Två vänstervalfronter bildades, först Frente de Unidad Democratico Popular, UDP, sedan Frente Revolucionario de Izguierda, FRI (se ruta).

Men ju närmare valdagen kom desto svårare blev det för oppositionen att genomföra sitt valarbete, medan den officiella kandidaten hade alla resurser till sitt förfogande. Bönderna på landsbygden fick betalt för att åka till huvudstaden La Paz och hurra för militärens kandidat. När så röstsammanräkningen började kom det först entusiastiska rapporter om att UDPs kandidat Hernan Siles Suazo ledde, sen följde rapporterna om valfusk som fick även de mest härdade att häpna. När de »officiella» valresultaten publicerades (50,3 % för Pereda, 28 % för Siles Suazo och 2 % för FRIs kandidat, bondeledaren Casiano Amurrio) utsattes Pereda för protester och påtryckningar, såväl nationella som internationella. Opinionen krävde nyval. Till slut kunde inte militären göra annat än ogiltigförklara valresultaten. Så här skriver en kamrat i ett brev om de händelser som sedan följde:

»20 juli: Peredas anhängare startar hungerstrejker i protest mot att valresultatet annulerats. Pereda åker till Santa Cruz (östra Bolivia) och tar kontakt med flygvapnets skola. I Santa Cruz sker omfattande sympatiyttringar till förmån för Pereda. Både civila och militära. Dessa borgerliga grupper proklamerar endagarsstrejk. 21 juli: Undantagstillstånd proklameras i hela landet. Gruvarbetarna i Siglo XX och Catavi startar en 48-timmarsstrejk i protest mot militär mobilisering i gruvområdena, mot stängningen av universiteten och för högre löner. I städerna Oruro, Cochabamba och Santa Cruz mobiliserar högerorganisationer och anhängare till Pereda civila, beväpnade styrkor. I hela landet mobiliserar militära styrkor som besätter strategiska platser i alla städer. Klockan 19.10 överlämnar Banzer presidentskapet till en tremannajunta. Efter att ha regerat i två timmar överlämnar dessa presidentskapet till Pereda som kommer flygande till La Paz från Santa Cruz. Denna dag har alltså Bolivia fem presidenter!»

Bolivia kunde lägga ytterligare en statskupp till sina dryga 180 tidigare under landets 150 år som republik. I sitt invigningstal deklarerade Pereda att »rykterna» om valfusk bara var ett led i en internationell smutskastningskampanj. Jag har vunnit valet, sade Pereda, och nu ska det bolivianska folket skyddas mot kommunismen! De första dagarna efter kuppen såg det ut som om Pereda tänkte hålla det »löftet», arresteringar förekom och det rapporterades om sammanstötningar mellan bönder och militärer, där bönder fick sätta till livet. Men någon fruktad, brutal repression blev det aldrig, några dagar senare släpptes de som hade arresterats. Politiska partier och organisationer liksom fackliga- och studentorganisationer kan fortfarande agera öppet, men ingen vågar säga hur länge det ska vara.

• Kampen fortsätter

Efter den segerrika hungerstrejken i början av året har hungerstrejken som kampform blivit allt vanligare. En kampform som spritt sig över hela Latinamerika. Omedelbart efter valet hungerstrejkade UDPs kandidat Hernan Siles Suazo i protest mot valfusket. Han avbröt sin strejk när valresultatet ogiltigförklarades. I mitten av augusti hungerstrejkade 150 arbetare på ett gasverk i staden Cochabamba, sedan företaget hade försatt dem i lock-out. Samtliga fackliga ledare i staden anslöt sig till hungerstrejken som avblåstes efter sex dagar då arbetarna hade fått igenom sina krav. I La Paz hungerstrejkade under några dagar i augusti ett 80-tal studenter och lärare vid det statliga universitetet i La Paz. Deras krav var att universitetet skulle öppnas igen efter att ha varit stängt under valet. De fick igenom sina krav och hungerstrejken upphörde. Sammanlagt har det i Bolivia genomförts ett tiotal hungerstrejker under 1978. Däremot har det bolivianska folket än-

Unión Nacionalista del Pueblo, Pereda Asbúns organisation, där ingår högerpartiet Falange Socialista Boliviana, en högerfalang av Movimiento Nacionalista Revolucionario (parti som satt vid makten från 1952 – efter den bolivianska revolutionen – till 1964) plus 12 andra högerpartier av mindre betydelse.

Unión Democratico Popular: Movimiento Nacionalista Revolucionario de Izquierda (MNRI) en vänsterutbrytning av ovannämnda MNR, MIR (Movimiento Revolucionario de Izquierda), det bolivianska kommunistpartiet, en utbrytning ur Socialistparitet, bondeorganisationen Tupac Katan samt två mindre vänsterpartier.

FRI, Frente Revolucionario de Izquierda, där ingår bl a ett av de bolivianska trotskistiska partierna, PCB-ml (maoistiskt), PRIN, Partido Revolucionariode Izquierda Nacional, PRTB, Partido Revolucionario de los trabajadores (med ursprung i ELN, Ejercito de Liberación Nacional).

nu inte lyckats häva den militära ockupationen av gruvdistrikten, men det är förståeligt om militären håller stånd där, gruvarbetarna i Bolivia är nämligen kärnan i det folkliga motståndet.

• Oppositionen enas om krav på nyval

Den 23 augusti gjorde (enligt AFP) oppositionen ett gemensamt uttalande där man gav Pereda 15 dagar för att bestämma sig för nyval under 1979 (i stället för 1980 som Pereda själv satt som datum). »Nyval bör hållas under första kvartalet 1979» deklarerade oppositionen, annars tar vi till stridsåtgärder. Redan två dagar senare fick de ett definitivt nej från Pereda. Om några stridsåtgärder verkställts vet vi ännu inte.

Banzer, å sin sida, har lossat på den munkavle han satte på sig själv efter att ha avgått som president. Enligt nyhetsbyrån EPI sade Banzer till pressen i mitten av augusti att vid nästa val bör varken militärer, presidenter eller vicepresidenter, före detta och nuvarande, delta. Med detta satte Banzer dubbelt hänglås på sig själv och sina egna möjligheter att delta i nästa val eftersom han ju varit både president och militär. Men inte nog med det, skulle Banzer få sin vilja fram, kan ingen av de oppositionskandidater som fick flest röster i valet den 9 juli heller delta, bland dem t ex UDPs kandidat Hernan Siles Suazo. Möjligen kan man spekulera i om Banzers uttalande är ett uttryck för att han känner sig överkörd av »sin» kandidat, Pereda, och att Banzers s k »mjuka» linje inte fått något större stöd bland militären. Den nye överbefälhavaren verkar dock vara inne på samma linje som Banzer, den 24 augusti deklarerade han (enligt SFP) att »armén definitivt ska dra sig tillbaka till förläggningarna och inte ingripa mer i politiken efter att den nuvarande genomgångsregeringen uppfyllt sin plikt.» Om den linjen har stöd bland militären ska dock vara osagt. Visserligen har även Pereda sagt att han inte ställer upp i nästa val men hittills har han ju inte hållit sina löften så . . .

• Pereda får det inte lätt

Pereda kan räkna med att få stångas med allvarliga ekonomiska problem. I den bolivianska statskassan finns ungefär 200 miljoner dollar medan utrikesskulden överstiger 2.000 miljoner dollar. Under 1978 ska 150 miljoner dollar betalas i amorteringar på utländska lån. Privata nordamerikanska kapitalägare har dock visat sig förstående och erbjudit krediter. Däremot såg det ett tag hotfullt ut från officiellt amerikanskt håll. Den amerikanska ambassadören i La Paz rekommenderade sin regering att dra in all ekonomisk och militär hjälp till Bolivia eftersom Pereda hade kommit till makten på ett odemokratiskt sätt.

Så småningom erkändes dock Pereda-regimen av USA och sedan dröjde det inte länge förrän det kom besked om att den militära och ekonomiska hjälpen skulle fortsätta. Enligt den bolivianska dagstidningen Presencia uppgår det amerikanska stödet till militären till 14 miljoner dollar och 750.000 dollar för militär träning. Det ekonomiska bistånd uppgår till totalt 38.3 miljoner dollar detta år.

• Devalvering väntar

De bolivianska arbetarna kräver löneförhöjningar. Pereda blånekar med motiveringen att det skulle leda till galopperande inflation och förvisso blir inflationsrisken alltmer överhängande. Visserligen har kursen på den bolivianska peson varit i stort sett densamma sedan 1972, men enligt en artikel i den argentinska dagstidningen Clarin (augusti) uppgår den interna inflationen till 170 % från -72 till dags dato. Gruv- och oljeexporten har minskat och den interna efterfrågan har lett till dyrbar import. En devalveringen är förmodligen att vänta.

• Olösta gränskonflikter

Pereda kommer också få lov att ta itu med ett delikat militärt gränsproblem. 1979 är det nämligen hundra år sedan Bolivia blev av med en kustremsa vid Stilla Havet. 1879 vann Chile det s k Stilla Havskriget, sedan dess har Bolivia försökt ta revanch. Banzer använde sig av detta kort för att mana till nationell enighet kring kravet på att få tillbaka sin kust och inför ett eventuellt gränskrig. Nästa år löper det avtal ut som skrevs vid krigsslutet och det har sedan något år tillbaka spekulerats i en möjlig gränskonflikt. I Bolivia finns en nationell uppslutning kring kravet på att få tillbaka havet och Pereda lär få lov att ta ställning till hur det kravet ska kanaliseras.

• Vad händer nu?

Det blir som sagt ingen bred väg att vandra för Pereda. Han har inte stöd av hela krigsmakten och endast av delar av borgerligheten inom jordbruksindustrin och den medelstora gruvindustrin. (Andra delar av borgerligheten stöder främst kristdemokraterna och en del liberala partier). Den ekonomiska situationen närmar sig efter flera års rusig uppgång ruinens brant, det bolivianska folket kräver bättre levnadsvillkor och den organiserade oppositionen kommer igen med nya krav.

Eva Dahlin
Nina Sallnäs

• Utanför presidentpalatset, Plaza Murillo, i La Paz vid militärkuppen den 21 juli i år.

PERU:

Motståndet ökar

Juntan i Peru tillhör de mer okända militärregeringarna i Latinamerika. Det beror inte på att den skulle vara bättre eller mer mänsklig. Förhållandena är i Peru, liksom i de övriga latinamerikanska länderna, fattigdom, svält och förtryck.

Men efter tio års militärdiktatur börjar det peruanska folket tröttna.

Reser man från Peru till Chile känns det som att komma halvvägs hem till Europa. Bussarna kommer när dom ska och man får åtminstone leta ett tag för att se den värsta fattigdomen.

I Peru finns den bara, överallt och alltid.

En fattigdom utan egentliga gränser.

»Där på gatan, i det där hålet, bor en småbarnsfamilj», säger en vän och pekar på en stor hårt trafikerad gata i Lima. Och man vet inte riktigt vad man ska tro. Men antagligen är det sant. Sånt händer.

Överklassen i Peru är liten och mycket rik. Medelklassen är också ganska liten. Underklassen är stor och indianerna har det sämst av alla.

Det är bara i de allra rikaste kvarteren fattigdomen inte märks. Där bor folk i ståtliga villor med tre olika ingångar i det skyddade höga staketet (köksingången, stora ingången och garaget). Och någon stor vakthund på taket för säkerhets skull. Det gäller att skydda egendomen i tjuvsamhället.

Det finns många tjuvar i Peru. Det är inte alldeles omöjligt att det hänger ihop med att arbetslösheten ligger på nära 50 procent.

• Valutafonden härskar

Mera siffror från Peru:

I fjol var drygt hälften av alla som dog *under fem år*. I hälften av fallen var dödsorsaken undernäring.

Perus ekonomi är urusel. Utlandsskulden är enorm – 40 miljarder kronor. Halva exportinkomsten går åt till att betala av den.

Samtidigt behöver landet ta nya lån. Och Internationella Valutafonden hjälper så gärna till med den saken. Det är bara några små saker som ska tillgodoses först. Som att solen (det peruanska myntet) devalveras. I fjol gav man 46 soles för en dollar. I dag ger man 180 soles.

Tiosolessedlarna har plötsligt inte blivit värda något. Luggslitna, sönderrivna, smutsiga passerar dom otaliga händer varje dag.

Den Internationella Valutafonden hade några andra krav också. I maj togs statens subventioner på bensin bort. Därmed höjdes busspriserna. Samtidigt höjdes livsmedelspriserna. På tio månader har priserna stigit med *100 procent*. Lönerna steg med *tio procent*.

• Hungerkravaller

Redan för tio månader sedan hade folk i Peru det knapert ställt. Nu gick det helt enkelt inte ihop. Hungerkravaller utbröt i maj i hela landet.

Folket revolterade av hunger mera än av medveten politisk handling.

Militärerna mötte dem hårt mot hårt. Enligt uppgifter (det är naturligtvis svårt att få fram det exakta antalet) dödades 800 personer under maj månads hungerkravaller.

Ett annat krav som regeringen tänker uppfylla för att få sitt lån är att avskeda 30.000 personer som arbetar inom statsförvaltningen. Detta för att förbättra sin ekonomi. En halv miljon statsanställda strejkade i två dagar för att protestera mot dessa planer.

Det jäser i Peru. Under bara detta år har det varit två generalstrejker. Det har varit flera hungerstrejker. Lärarna genomdrev en över två månader lång strejk, som blev framgångsrik. Lönerna höjdes, lärarnas fackförening godkändes. Avskedade lärare återanställdes.

Banktjänstemännen har strejkat, och järnvägstjänstemännen och busschaufförerna och stålarbetarna och sjukhusarbetarna.

• Gruvstrejk

I skrivande stund strejkar gruvarbetarna i en massiv demonstration. Det är 40.000 av landets 80.000 gruvarbetare som strejkar sedan 4 augusti. 5.000 av dem marscherade från gruvdistrikten ner till Lima men blev brutalt hemskickade igen.

Gruvarbetarna kräver

- att de arbetare som avskedades i samband med den stora generalstrejken förra sommaren ska återanställas på sina olika arbetsplatser. Det rör sig om 5.000 avskedanden.
- att de gruvarbetare som godtyckligt avskedats vid Centromin i centrala Peru ska återanställas. Dessa gruvarbetare hungerstrejkar för att bli uppmärksammade. (Och som någon sa: Ska man vara arbetslös och svälta kan man lika gärna hungerstrejka).
- att undantagstillståndet i gruvsektorn upphör. Så länge det är undantagstillstånd har staten fria händer att avskeda ytterligare personer.
- att den nya lagen om »anställningstrygghet» upphävs. Den säger att man blir fast anställd först efter *tre år*. Innan dess kan man avskedas för praktiskt taget vad som helst, exempelvis ohövligt uppträdande mot arbetsgivaren.
- prisstopp på baslivsmedel.

Gruvstrejken är dyrbar för den peruanska ekonomin. Huvuddelen av Perus exportinkomster kommer från gruvsektorn. Flera gånger har regeringen kommit med ultimatum. Återgår ni inte till arbetet avskedas ni . . .

• Junivalet

Det har varit val i Peru också. Det genomfördes i juni.

Det man valde var folk som skulle skriva en ny författning.

Det var lite krångligt precis före valet. Vänsterpartierna fick plötsligt inte framträda i TV och Hugo Blanco och andra vänsterledare blev lika plötsligt fängslade och utvisade till Argentina. Och valet sköts upp och allt såg mörkt ut. Det var i maj månad, då läget i Peru över huvud var oroligt med de chockartade prishöjningarna och hungerkravallerna.

Men så fick vänstern vara med i TV igen och valet blev

av trots allt och 30 procent av de som röstade på något parti röstade på ett vänsterparti. Många röstade blankt vilket också kan tas som en protest.

Det fanns två olika vänsterfronter i valet. *UDP* och *FOCEP*. FOCEP (med bland andra tre trotskistiska grupper – bland dem Hugo Blancos parti PST – och ett maoistiskt parti) fick tolv procent av rösterna. UDP (med ett sjugotal rörelser) fick fyra procent.

•Splittrad vänster

Vänstern i Peru är mycket splittrad. Det finns nån historia om att när två peruaner träffas för att bilda ett parti har det snart lyckats bli tre olika partier av det hela.

Det är också tragiken i Peru idag. Det folkliga missnöjet är massivt mot regeringen, men det finns inget parti som kan kanalisera det.

Och till skillnad från den chilenske arbetaren tror den peruanske arbetaren mer på facket än på partiet. Det finns inga stora arbetarpartier i Peru. Inte ens kommunistpartiet är särskilt stort. Däremot har det ett avgörande inflytande i CGTP:s ledning. (CGTP motsvarar vårt LO).

En planerad generalstrejk, som skulle hållits i januari i år, sköts upp en månad. CGTP:s ledning skyllde på »gränstvisterna med Ecuador», men en viktigare anledning var att de ville undvika direkta konfrontationer med regeringen. De var rädda för att det skulle jämna vägen för en fascistisk kupp.

I praktiken innebar deras agerande ett indirekt stöd till militärregeringen.

Folket protesterade, och även många i kommunistpartiet. Kort därefter delades partiet. Den del som motsatte sig uppskjutandet av strejken finns numera inom UDP-fronten.

Nu planeras en ny generalstrejk i Peru.

CGTP är försiktiga som vanligt.

I anständighetens namn kan de inte säga annat än att de stöder kravet på generalstrejk, men de tycker det är ytterst olämpligt »just nu» . . .

Med sitt agerande blir ledningen inom CGTP alltmer isolerad från folket.

• Vad ska hända

Den konstituerande församlingen har börjat jobba. Alla som tillhör något vänsterparti har förenat sig och står relativt enade gentemot representanterna för de stora högerpartierna APRA och PPC. Men det är ändå ett svårt jobb. Här sitter allt från yttersta högern till yttersta vänstern och ska försöka komma överens om hur landet ska styras . . .

Och vilken makt kommer denna församling att få? Kommer den att tillåtas lägga fram ett något så när radikalt förslag?

1980 ska Peru få välja ny regering, har generalerna lovat. De som då väljs i fria allmänna val (som knappast analfabeterna får vara med om) ska då styra landet enligt den författning som de demokratiskt valda församlingen arbetat ihop. (Inte heller i valet av den församlingen fick de ca två miljoner vuxna analfabeter delta).

Kommer allt att gå så här smidigt?

Högern har inget program för att få den bankruttmässiga ekonomin på fötter igen.

Det folkliga missnöjet bara växer, och det finns risk för att regeringen och andra högerkrafter möter det med en massiv repression, typ Chile.

Folket i Peru ställer idag spontant mer avancerade krav än vad partierna gör.

Därför är en enhet inom vänstern, och mellan bönder och arbetare mycket viktig. Innan högern slår till ännu hårdare.

Lilian Edvall

De flesta indianska bönder i Peru är organiserade i den militanta bondeorganisationen CCP.

Läget i Nicaragua

Politisk vinst militär förlust för gerillan

Efter en lång tids mörker i Latinamerika inträffar plötsligt en explosion av revolutionärt ursinne. Och den inträffar mitt framför dörren till USA. Just där ingen trodde att något skulle ske.

Vem hade hört talas om Nicaragua för bara några månader sedan?

Det här är en kamp som är oerhört viktig. Både som verklighet att stödja och som symptom på vilken kraft de sociala spänningarna har i länder som vi ytterst sällan hör talas om.

Det som händer i Nicaragua, kan i morgon hända i Guatemala och Honduras.

Revolutionen lever.

Men vägen till seger är mycket lång och svår.

Just nu är läget i Nicaragua det att bägge sidor mobiliserrar i väntan på att kampen går in i en ny och intensifierad fas. Sandinistgerillan har tills vidare fördrivits från städerna.

Sandinisterna har förlorat en militär kraftmätning, men dom har gått segrande ur den politiskt. Man har genom den internationella uppmärksamhet man lyckats skapa försvårat USA:s möjligheter att ge massiv och öppen vapenhjälp till Somoza-regimen.

• USA i trångmål

USA försöker nu desperat att hitta en lösning som innebär en fortsatt nordamerikansk dominans i området, men som samtidigt innebär att man kan avlägsna Somoza.

Problemet – för USA – är bara det att sandinistgerillan idag har en sådan folklig förankring att USA inte kan gå in och medla eller sätta dit sina kandidater utan sandinisternas medverkan.

Initiativet på det politiska fältet ligger idag hos sandinisterna. Varje typ av stabil politisk lösning måste ha förankring hos dem.

Frågan är bara vilken linje inom den front som sandinisterna utgör som är den starkaste. I alla de telegram och skildringar av striderna, som har nått oss via nyhetsbyråerna, har det ytterst sällan funnits material som gör det möjligt att härifrån bedöma hur pass långt sandinisterna verkligen vågar gå.

Man vill störta Somoza – men i vilken utsträckning betyder det att man också i grunden vill slå mot USA-bolagen och den internationella kapitalismens intressen.

• Venezuela bas för motståndet

Vi vet att det internationellt finns två viktiga länder som stöder befrielsekampen i Nicaragua. Det är Venezuela och Kuba.

Venezuela är idag en viktig bas för motståndet mot gorillaregeringarna i Latinamerika. Men stödet man ger har sin alldeles bestämda karaktär. Den socialdemokratiska falangen inom det chilenska socialistpartiet får ett mycket energiskt stöd av regimen i Caracas. Det är ganska stora ekonomiska bidrag som ges till en alldeles bestämd falang bland socialisterna och på sikt kan detta bidra till en delning av det chilenska socialistpartiet.

Venezuela förefaller idag spela en roll som påskyndare av demokratiska förändringar i Latinamerika, men man vill bromsa rörelser och organisationer med en alltför revolutionärt socialistisk riktning.

I fallet Nicaragua har man lovat att ge grannlandet Costa Rica vapenhjälp om Somoza-regimen invaderar CostaRica i syfte att komma åt vissa av sandinisternas militära baser.

Venezuela har också förgäves försökt få OAS – organisationen för de amerikanska staterna – att sätta upp en militär interventionsstyrka för att få bort diktatorn Somoza och etablera en stat som styrs med hjälp av demokratiska val.

• Kuba viktigt stöd i kampen

Men de venezolanska socialdemokraterna ger inte sitt stöd enbart till sandinisterna utan stöder i lika hög grad den liberala storstadspräglade oppositionen. Hjälpen från Venezuela är alltså positiv, men den innebär också vissa begränsningar, då den stöder en av tendenserna inom den sandinistiska fronten.

För Kuba är det mycket viktigt att samhällena i Latinamerika demokratiseras så normala mellanstatliga förbindelser är möjliga. Fidel har många gånger uttalat hur viktigt det vore med ett nät av latinamerikanska stater där man kan komplettera varandras ekonomier.

Under hela 60-talet gav Kuba ett mycket viktigt stöd till gerillarörelserna i Centralamerika – framför allt då till dom i Guatemala.

Det är uppmuntrande att veta att Kuba idag förser sandinisterna med vapen och ger fronten sitt fulla politiska stöd.

Just nu pågår säkerligen en tid av viktiga politiska definitioner om vilken karaktär den framtida politiska och militära kampen i Nicaragua ska få.

Den folkliga resningen kommer att intensifieras.

USA kan få ett Vietnam framför sin tröskel.

Peter Torbiörnsson

FAKTA OM NICARAGUA

LANDET

FSLN, Frente Sandinista de Liberación Nacional, tog namnet efter Augusto César Sandino, den legendariske gerillaledaren på 20- och 30-talen och en av de första gerillaledarna i Latinamerika. Den Sandinistiska fronten bildades 1966. Carlos Fonseca Amador var en av FSLNs grundare och senare dess generalsekreterare.

MOTSTÅNDET

Den Sandinistiska Befrielsefronten började som en rörelse som till största delen bestod av intellektuella. Men med den senaste tidens händelser har fronten breddats och fått hundratals medlemmar bland arbetare och bönder.FSLN har sedan 1975 delats i tre tendenser: 1) den proletära, 2) den av det utdragna folkliga kriget och 3) »la tercerista» (ung. den tredje ståndpunkten). Dessa tre olika riktningar skilde sig från varandra genom olika synsätt på det politisk-praktiska arbetet.

Efter konferensen i Panamå i år beslöt dessa tre tendenser att enas och sedan dess har de jobbat tillsammans.

Befolkning: 2,2 miljoner (1974)
Yta: 1/3 av Sveriges (139.000 km^2)
Export: 80 % jordbruksprodukter
Officiell arbetslöshet: 36 % (1973)
Analfabetism: 60 % i städer, 80 % på landsbygden
Barnadödlighet: 13 %

Varför tycker alla illa om Somoza?

Tänk er att Fälldin efterträddes av sin son, och att sonen i sin tur efterträddes av sin son. Tänk er vidare att släkten under sin regeringsperiod lyckades tillskansa sig flygbolaget SAS, Svenska Handelsbanken, SE-banken och andra banker, de största försäkringsbolagen, gruvor, verkstadsindustrier och Volvo. Tänk er vidare att förvaltningen fylldes av Fälldinare och av andra släkten närstående. ÖB hette Fälldin och var brorson till ministern etc. Det låter ju otroligt, inte sant? Men byt namnet Fälldin mot Somoza och du får förhållanden som råder i det Centralamerikanska landet Nicaragua, och så har förhållandena varit i 44 år nu.

Somoza-dynastin – för det är verkligen en dynasti – insattes genom kupp av det USA-beväpnade nationalgardet 1934. Och det är också, förutom sina egna, USAs intressen som de tre hittillsvarande Somozas har gått.

• Koloniserades av spanjorerna

Nicaragua koloniserades av spanjorerna på 1500-talet. Liksom i övriga Latinamerika förintades stora delar av den ursprungliga indiankulturen och ersattes av spansk och senare brittisk/nordamerikansk kultur.

Nicaragua blev en självständig republik 1839. Presidenter och regeringar byttes i snabb takt. 1912 besattes landet av en nordamerikansk marinkårsstyrka – USA-trupperna stannade kvar till 1933.

• Sandino - gerillaledare

Det var under USA-ockupationen och den dåvarande konservativa regeringen som gerillakriget bröt ut. Gerillagruppen leddes av A.C. Sandino och det är efter honom som dagens gerillarörelse kallar sig Sandinistiska befrielsearmén. USA drog sig tillbaka och den förste Somoza insattes. Kort därefter mördades Sandino.

•Strategiskt intresse

Nicaragua har alltid varit av strategiskt intresse för USA. Redan i slutet av 1800-talet funderade USA på att bygga en kanal mellan Karibiska sjön och Stilla Havet genom Nicaragua. Och 1916 utverkades också ett löfte från den USA-uppknutna regeringen om att få bygga en sådan kanal. Det löftet kvarstår och har aktualiserats på nytt i samband med Panama-avtalet. Där USA tvingas lämna tillbaka Panamakanalen till Panamas folk. En alternativ kanal i Nicaragua skulle passa USA utmärkt. Men Nicaragua har också ett direkt militärt intresse för USA. Det var t ex från Nicaragua som exilkubaner utrustade med USA-vapen försökte invadera Kuba 1961.

Nu gäller det för USA att hitta ett godtagbart alternativ till Somoza. Han har gjort sig omöjlig och passar inte in i Carters tal om de mänskliga rättigheterna. Men för varje dag som han sitter kvar ökar stödet för gerillan FSLN.

Vill du veta mera om händelserna i Nicaragua – läs senaste numret av Nyheter från Latinamerika (nr 5/78), som i en specialbilaga tar upp: vad är sandinistiska befrielserörelsen, den borgerliga oppositionen, händelserna i augusti och september och en allmän bakgrund.

De begravdas ögon (Tidens förlag) av Miguel Asturias är den sista delen i Asturias stora »bananepos». Det är en överväldigande, frodigt realistisk skildring i de mexikanska muralmålarnas stil. Ett epos över bananarbetarna vid Guatemalas stillahavskust, som tvingas föra en hård kamp mot bananbolagets intressenter och mot sin egen diktator, »rovdjuret», bananbolagets villige tjänare och sitt folks bödel.

Revolutionsledaren Tabio (San) Sansur samlar bananarbetarna till facklig organisering och strejk. För att splittra arbetarna lovar bolaget löneökningar. Men motsättningarna skärps allt mer. I städerna inleds en storstrejk, militären gör myteri mot diktatorn och i en avgörande kraftmätning står striden om folkets rätt till jorden och den politiska makten.

STORSTREJKEN

Ur » De begravdas ögon » av Miguel Asturias

I bland kunde man tycka att det som yttrades under dessa tidiga morgontimmar av rötmånadshetta, en kompakt fuktighet besprängd med lysmaskar och dagg, inte hade någon mening. Hela natten, ända fram till gryningen, hade de övervägt om det var lämpligt eller inte att utlysa strejken på bananplantagerna. De satt tätt packade, för många representanter från jordbruk och arbetsläger hade infunnit sig och utrymmet var inte stort i den illa upplysta hyddan där man inte ens kunde se ansiktena i skuggan av de bredbrättade hattarna och där svetten glimmade som glas på de bruna överkropparna – många hade ingen skjorta, andra var iförda denna lyx och, till yttermera lyx, en läderjacka med fransar kring ärmarna.

En lampa med vitt sken under en vitstruken skärm kastade ljus över förhandlingsbordet som var täckt av papper och pennor, bläckhorn, vattenglas, tända cigaretter, och av händerna när alla som satt runt omkring bordet trötta och nervösa lade upp dem på skivan, en lek som Tabio Sans händer inte deltog i: de vilade på bordet som om de tillhörde en staty ända till det ögonblick då han började dra åt sig lillfingrarna, utslag av en plötslig ångest som fortplantade sig till de andra fingrarna i en indragande rörelse; det var som om han instinktivt höll dem borta från skallerormsprasslet av de gröna biljetterna, som antagligen redan cirkulerade bland strejkens opponenter, dessa som förklarade sig tillfreds med de medgivanden kompaniet redan hade gjort i fråga om dagspenningen och litade på dess löften som ytterligare löneförhöjningar och förbättringar av arbetsvillkoren.

– Det är min syn på saken, framhöll en uppnäsa och lutade sig så häftigt mot hyddans bambufodring att han skulle ha fallit baklänges med benen i vädret, om inte en kamrat i närheten hade fattat tag i honom i tid.

San begagnade tillfället:

–Var inte orolig, kamrat. Det som händer er skulle hända oss alla om vi, för att följa ett exempel, nu litade på kompaniets löneförhöjningar, medgivna på stående fot, utan någon syndikal förankring, lika löst infogade som bamburören i hyddans vägg. När lianerna som binder dessa stockar har ruttnat, det vill säga i det här fallet kompaniets intresse av att undvika strejken, kommer löneförhöjningarna liksom stockarna att hänga i luften, och raset låter oss veta att våra förhoppningar är grusade. Därför är det min bestämda åsikt att man inte kan acceptera vare sig löneförhöjningar eller förbättringar av arbetsvillkoren om kompaniet, som man här har låtit förstå, sätter som villkor att arbetarna inte organiserar sej, att några syndikat inte bildas, vilket innebär att arbetarna avstår från kollektiva kontrakt, socialförsäkringar, betalda semestrar, familjebidrag . . .

–Låt oss anta att det leder därhän, envisades mannen med uppnäsa. Då kan vi i varje fall ta emot löneförhöjningarna som en gåva . . . detta med gåva avvisades med ogillande rop och vreda protester. . . nåja, då tar jag tillbaka det där med gåva, men vi kan ta emot löneförhöjningarna och sen, när någon tid har gått, organisera oss och bilda syndikat.

–Det vill säga, invände San livligt, utan att släppa taget, det vill säga att vi bygger hyddan utan säkra stöd, så att stockarna faller över oss.

–Ledarens replik hälsades med glada instämmanden och ett skratt i vilket ännu tandagnissel hördes från gambuserna, den grupp fruktlastare som var de ivrigaste anhängarna av strejken och de mest krigiska av det enkla skälet, förklarade de, att ju djupare man har sjunkit desto högre måste man stiga.

–Nej, mina arbetskamrater och delegerade, fortfor Sansur, att godta dessa löneförhöjningar innan vi har grundat syndikatet skulle betyda bröd för idag och svält för i morgon. Kompaniet måste förhandla om de erbjudna löneförhöjningarna med legitima representanter från det syndikat som vi här, som ett första steg, måste grunda. Redan i början av detta möte varskodde jag er, och nu upprepar jag det en gång till, att vi inte sitter här för att diskutera vare sej strejkens utlysande eller frågan om man bör godta eller inte godta det förslag kompaniet har framlagt, utan för att grunda ett syndikat som i fortsättningen ska bli vår legala talesman. Så snart vi har voterat om detta, ska vi ytterligare överlägga och votera om löneförhöjningarna och om vi ska gå i strejk eller inte för de övriga krav vi har framställt i vår promemoria. Jag tror att alla är ense om att vi bör förhandla i den ordning jag har tillrätt. . .

Det hördes ett gillande mummel, men några reste sig till ett nej, för det man diskuterade var strejken och löneförhandlingarna. Några rörde också på sig som om de tänkte gå.

–Lugna er! Lugna er! Ta det med ro, mina vänner, hördes flera röster.

–Om ni låter mig tala. . . hör på. . . hör på, jag har något att säga. . .

–Kasta den gröna papperslappen! Kasta den, så tystnar alla när ni börjar tala! uppmuntrades den som alltjämt höll armen lyftad och begärde ordet.

Den som stödde honom var en lantarbetare bakom honom, en halvmulatt, bredaxlad med ett litet huvud, och en mun som likt en sköldpadda lyfte sig för att ropa: Låt det bli tyst, kamrater, låt det bli tyst . . . Och när larmet började lägga sig tillade han: för här har vi en röst som är het av att hållas instängd i ett ungt bröst.

En annan stack emellan i tystnaden:

–Så fram med det, kamrat, spotta ut dina taggar.

–Har man sett, utbrast någon, han har skrivit ner vad han tänker säga!

–Ja, det här papperet. . . Han visade ett skrivet pappersark i sin lyfta hand. . . berättar bättre än jag kan göra om vad som tilldrar sig i huvudstan, där man har utlyst allmän strejk. Det kom som brev. Jag fick det av en pålitlig karl som sitter här bredvid mej. . . Han klappade honom på axeln, en man i toppig cowboyhatt med stora brätten som just hade kommit. Budskapet är att de begär solidaritet av oss, men kompaniet försöker lirka med små löneförhöjningar. . .

–Ånej! Ånej! Inte så små! De bjuder mer än vi begärt! inskjöts det från flera håll.

–Låt vara, men det är bara lite honung på fingret för att vi ska hålla oss tysta, och det får inte ske, när folk som har det bra i huvudstan har gått i strejk. Och varför, varför har de gått i strejk? Varför är allting stängt: banker, skolor, sjukhus, saluhallar?

–Brevet säger att staden ligger som förlamad, utan en bil, utan en människa, helt övergiven, utan tidningar och hotas med att snart få ligga i mörker och utan vatten.

En gammal man harklade sig för att tala men fick saliven på tvären. En annan viskade till honom:

–Svälj lite först, min gubbe!

–Att gå i strejk för det som händer där borta vore att ge oss till att svettas i andras feber, det är min åsikt. Jag är familjefar med barn och barnbarn och jag måste ge bröd åt dem alla, men vad ska jag ge dem om det nu blir strejk och arbetet läggs ner och vi inte får någon lön? Pojkstreck är det ni talar om. . . Han hade tagit av sig hatten för att tala och lyfte sitt gråa huvud mot den unge arbetaren som hade brevet i handen. . . Det där att vilja dra oss med i strejker som inte angår oss! Min åsikt och mitt sista ord är att vi ska ta emot löneförhöjningarna och därmed jämt.

En av delegaterna vid förhandlingsbordet upphävde sin röst:

–För min del tycker jag det börjar bli sent. . .

–Sent? . . . svarades det från många håll på en gång och skrattades. Det börjar snarare bli tidigt.

–Nåja, fortfor den andre, sent eller tidigt är samma sak. Jag skulle vilja föreslå att vi frågar Chus Marin om hans åsikt, han har ännu inte öppnat sin mun, av försiktighet eller för att han inte håller med om det som sagts, eller kanske för att . . .

Alla vände sig mot den som han anspelade på, och Chus Marin reste sig.

–Kamrater. . . sa han men hejdade sig som för att tänka efter vad han skulle säga och snurrade på hatten med ett par enorma ludna händer, till och med på insidan täckta av en kolsvart ludd. . . Jag tror att man har glömt en sak: att vi här i Tiquisate står i skuld till dem därborta i Barrios och Bananera från förra gången, då många av hamnarbetarna föll för kulorna ute på själva hamnpiren, om de inte redan hade fallit i havet till mat åt hajarna, och jag vill inte säga att det skedde av feghet, för det vore inte sant, utan av brist på organisation. Vi hade inte någon som satte oss i rörelse, vi teg här borta för att vi inte kunde göra något annat. Därför anhåller jag helt enkelt att man utnämner de personer som presiderar vid detta bord till en provisorisk styrelse för arbetarsyndikatet i Tiquisate.

Förslaget mottogs med en lång applåd.

–Och jag begär dessutom att här och nu upprättas ett dokument som går ut på att arbetarnas syndikat i Tiquisate i dag har grundats på vårt iniativ och att alla här närvarande skriver under det, att man sedan i tre dagar låter det cirkulera till övriga personer som vill skriva under det i egenskap av grundare.

–Utmärkt. . . Utmärkt. . .

–Och att styrelsen för vårt syndikat ska vara edsvuren och avlägga eden inför oss här närvarande.

Alla reste på sig och tillsammans med dem som redan hade stigit upp gick de fram till förhandlingsbordet.

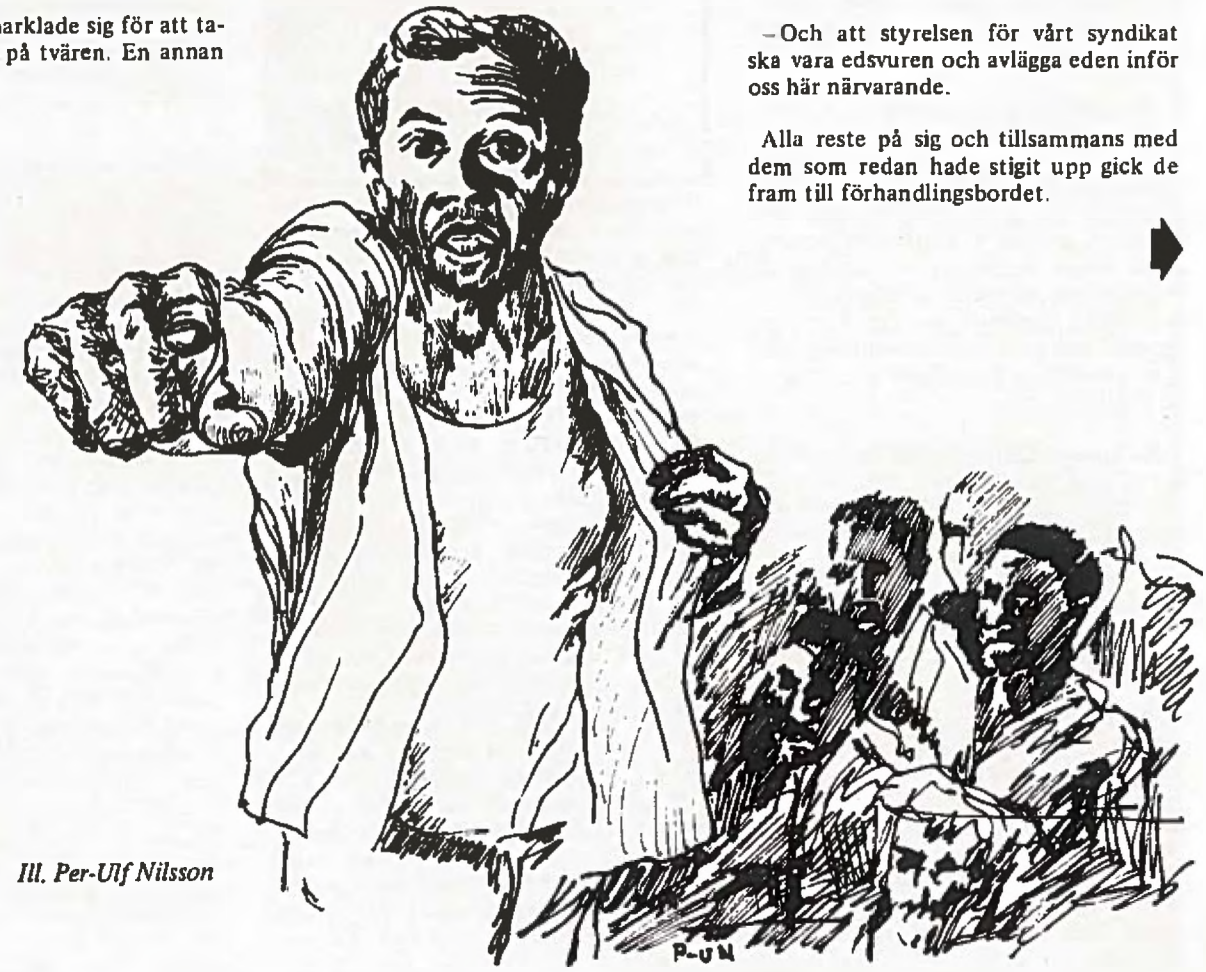

Ill. Per-Ulf Nilsson

Också motståndarna till strejken stödde Chus Marin redan på detta preliminära stadium, några av övertygelse, andra för att de i sin oro inför perspektivet att inte ha något att lyfta för sig och sina familjer på avlöningsdagarna såg denna fara avlägsnad. Allt, bara inte diskutera och besluta om strejken.

När eden hade avlagts uppdrog man åt Chus Marin att redigera det aktstycke som alla skulle skriva under, och sedan, med solen över sig och med den underliga skam man känner inför gryningen när man möter dagen utan att ha sovit, kom de överens om att samlas igen för att behandla frågan om strejken.

Läget i landet har nu blivit så allvarligt p g a storstrejken att diktatorn inte ens kan lita på militären. Natten därpå tvingas han att avgå. Sonen till den amerikanske plantageägaren dödas av misstag vilket gör att bolaget sätter hårt mot hårt gentemot arbetarna. Men dessa går nu efter diktatorns fall längre i sina krav – nu gäller det inte bara lönerna utan själva äganderätten till jorden och makten i landet.

Händelserna hade utvecklats med så svindlande fart att Tabio San plötsligt övergav sitt gömställe och ställde sig i spetsen för de revolutionära, eldade dessa hopar som rörde sig upp mot torget för att utlösa strejken (de hade ingen tid att förlora!) och krävde att jorden skulle lämnas tillbaka, att alla gringos skulle förvisas ur landet.

–Ut med dem! Ut med dem! Ut med dem!

Mister Perkins hade just upplyst arbetarna om att de löneförhöjningar och förbättringar som hade utlovats av kompaniet skulle annulleras även om de gick i strejk, att det däremot skulle bli avskedanden i mängd emedan företaget ämnade överge planterade områden och inte uppodla en enda fläck mer av denna fördömda jord.

»Riv upp planteringarna med rötterna!» löd ordern från Chicago. Men de skulle inte rycka upp dem utan låta dem förvildas så att plantagerna gick förlorade, såvida ingen kontraorder ingick . . .

–Jord och frihet!

–Frihet! Frihet!

–Jord och frihet! . . .

Ropen, hattarnas böljande, knivarna som svingades, flammorna som steg och föll från facklor och fyrstickor likt stympade djävulsarmar ökade upprorsstämningen från sekund till sekund. Om inte delegaterna genast utlyste strejken skulle den rasande folkmassan storma rådhuset.

Och generalstrejken utlyses. Arbetarna och folket står emot de korrumperade resterna av den gamla regimen, militären och bananbolaget.

Delegaterna, samlade i syndikatets lokal, diskuterade, brusade upp, ibland färdiga att gå till handgripligheter, retliga, spända. Problemet var att bryta kompaniets motstånd med hänsyn till de förluster på miljoner dollar som strejken betydde för dem, inte bara genom arbetsnedläggelsen utan genom den snabba invasionen av ogräs över odlingarna, skredet av insekter som bara på några timmar åt upp allt, skövlade, ödelade, bragte till förruttnelse. Naturen var arbetarnas bästa bundsförvant! Att de aldrig hade tänkt på det förrän nu, när de första åtta dagarna hade gått, den första veckan då de som dagdrivare, som

lättingar, fick dåsa dag och natt och höra tiden rinna förbi. Men vintern tog fart igen och släppte lös skyfallen. Vattnet i dammar och kanaler skulle stiga över bräddarna, fälten bli översvämmade. Kunde man finna en bättre bundsförvant? De vaknade på natten och regnet fortsatte. Somnade igen och vaknade åter och regnet föll i strömmar. Så mycket bättre. Blixt på blixt. Ett enda sicksack med enorma kräftklor av guld. Ett enda ljungande. Inte en lada, inte ett magasin skulle kunna räddas. Boskapen skulle slå ned inhägnader och tillbommade grindar, och adjö med mjölkförande kor,dragoxar och hästar! Åska och ännu mer åska, dovt mullrande. En lycka att det regnade, nu när de tack vare strejken inte behövde gå ut.

Regnet fortsatte. Det regnade på strejken. Ja, regnade på strejken, och några började bli oroliga, tänkte att det kanske inte ordnade sig, att strejken kanske gick i baklås. Återvända till arbetet? Den enda utvägen. Kanske de kunde nå en överenskommelse med den nya distriktchefen. Men han kom inte. Några dagar senare hörde man att den nya regeringen skulle medla, men det var bara ord. . . Och nu finns en ny kommendant . . . En ny? . . . Ja, en liten överste, och han har visat sig på syndikatet! . . . För att bli hängd? . . . Nej, för att presentera sig och säga att han hoppades att strejken skulle biläggas genom förhandlingar med kompaniet, som var ytterst välvilligt inställt . . . Och vad svarade pojkarna? . . . Att något sådant ville de inte veta av, även om man måste komma fram till en kompromiss . . . Och Bananera? . . . Det var just knuten. man väntade på att kamraterna i Bananera skulle svara om de godtog eller avvisade villkoren i det nya arbetskontraktet. . .Vem skulle komma därifrån med svaret? . . . Rámila, sades det. . . . Vilken Ramila? . . . Hans riktiga namn visste man inte, men man hade hört att han var ledare för rörelsen i Bananera och att han skulle komma med svaret . . .

Det regnade på strejken. Det regnade på strejken och förlusterna var omätliga. Många stånd hade vräkts omkull, massor med blad hade ruttnat och många mogna klasar, och snår och ogräs steg i höjden så att de hotade att förkväva vad vattnets flytande asfalt hade lämnat obetäckt. Vad skulle man svara från Bananera? Detsamma som från Tiquisate: *Nej!* . . . Alltså ingen uppgörelse? . . . Ingen, om inte kompaniet böjde sitt huvud! . . . Och det trodde man inte på, det böjde sig inte ens när »stormvinden» kom, och hellre än de förbättrade villkoren för fruktarbetarna i hamnen såg de dem nedmejade med kulsprutor. Kompaniet är kompaniet . . . Och det var just vad man nu skulle få se! . . .

Himlen började klarna och solen visade sig plaskande i de vattendränkta områdena som en mångfotad unghäst med hovar av glimmande stål. Nyheten om segern spred sig som ljuset. Det mäktiga företaget godtog villkoren. Tabio San hade, åtföljd av Rámila, lämnat kompaniets byggnad i huvudstaden, där de nya arbetskontrakten hade undertecknats. Malena väntade dem i dörren med gevär på axeln, håret knappt uppsamlat i en knut och de långa dagarnas gatustrider speglade i sin bruna blekhet. Hon skyndade fram till honom, kysste och omfamnade honom under jubel och applåder från vänner och bekanta som hade samlats däromkring för att få höra de senaste nyheterna. Klockan noll skulle generalstrejken hävas. Ja, också i Bananera och Tiquisate. Diktaturen och fruktkompaniet föll på samma gång och de begravda som väntade på rättvisans dag kunde äntligen sluta sina ögon. Nej, inte ännu, för de stod bara på den efterlängtade tröskeln till den stora dagen. Hoppet kan inte födas av det man har uppnått utan av det som har utlovats, och om det var sagt att »andra kvinnor och andra män ska sjunga i framtiden», så sjöng de redan, men det var inte andra, det var de själva, det var folket. □

Hamnbojkott i USA

Ett exempel på USA:s förändrade inställning till chilejuntan kan rapporteras från kaj 32 i San Fransiscos hamn.

Där upptäcktes i maj i år 21 lådor med bombdelar som skulle exporteras till Chile. Till en början ställde sig ledningen för fackklubben kallsinnig till en bojkott, men efter påtryckningar från medlemmarna gav den med sig och fick förbundsledningens stöd. Det är första gången en nordamerikansk organisation som helhet ställer sig bakom en aktion av det här slaget.

Arbetarna vid kaj 32 är anslutna till ILWU (International Longshoremen's and Warehousemen's Union, lierat med president Carters demokratiska parti), vars ledning tidigare försökt sabotera alla försök till solidaritetsaktioner för Chiles folk.

Men nu har alltså förbundsledningen vänt kappan efter vinden och tycker att internationell solidaritet är bra. Åtminstone så länge Carter behöver en fasadputsning i sin latinamerikapolitik, får man förmoda. ILWU-ordförande Jimmy Herman förklarar sitt stöd för aktionen med att han bara följer de beslut som tagits vid tidigare förbundskongresser. Beslut han tidigare kört över utan att blinka.

Till och med State Department (USA:s utrikesdepartement) har dragit öronen åt sig och lovat att bombdelarna inte kommer att levereras »förrän den undersökning av de mänskliga rättigheterna i Chile som för närvarande pågår är klar». Vilket väl får tolkas som att bombdelarna kommer att exporteras när undersökningen slutförts. Om inte stuvarna vid kaj 32 och de andra hamnarbetarna i USA tar saken i egna händer...

Källa: Spartacist 4/78, Suplemento en espanol.

CHILEBULLETINEN

Chilebulletinens adress: Box 5220 – 102 45 Stockholm
Besöksadress: Grev Turegatan 15, I tr
Telefon: 08–61 88 41

Ansvarig utgivare: Ulf Fredriksson
Redaktionssekreterare: Catherine Sundin

Pressläggningsdatum: 9 oktober
Tryck: Revopress, Göteborg 1978

Prenumerationspris för 7 nummer framåt: 25 kr. Stödprenumeration: 50 kr. Betala på pg 504 88–6, Chilebulletinen. Ange från och med vilket nummer prenumerationen skall börja. Adressändringar sändes till Chilebulletinen, Sprängskullsgatan 19 A, 411 23 Göteborg.

CHILEKOMMITTEN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm
Telefon: 08–21 27 23

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen i Chile den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile.

●

Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen. Chilekommitténs insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommittén är partipolitiskt obunden och tillåter olika politiska riktningar och tendenser att komma till uttryck såvida tendenserna inte går emot kommitténs plattform.

Chilekommittén arbetar efter följande fyra huvudparoller:

BEKÄMPA IMPERIALISMEN!

STÖD MOTSTÅNDET – BOJKOTTA DIKTATUREN!

FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA!

STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP MOT FASCISM – FÖR SOCIALISM!

Medlemmar i Chilekommittén kan personer men inte organisationer bli som arbetar i enlighet med organisationens stadgar och utåt stöder dessa samt betalar medlemsavgift.
Det fordras också att man under två månaders tid aktivt arbetat i en lokalkommitté och därefter valts in av lokalkommitténs medlemmar.
Personer som stöder Chilekommitténs målsättning men inte aktivt deltar i dess arbete kan teckna stödmedlemskap.
Chilekommitténs kansli ger närmare upplysningar och sätter dig i förbindelse med närmaste lokalkommitté.
I Sverige finns Chilekommittén på följande orter:
Alingsås, Arvika, Boden, Bollnäs, Borlänge, Eksjö, Enköping, Eskilstuna, Eslöv, Fagersta, Falun, Filipstad, Flen, Katrineholm, Gislaved, Gävle, Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Hultsfred-Vimmerby, Härnösand, Hässleholm, Jokkmokk, Jönköping, Kalix, Kalmar, Karlskrona, Karlskoga, Karlstad, Kramfors, Kristianstad, Kristinehamn, Kävlinge, Köping, Landskrona, Linköping, Ljusdal, Ludvika, Luleå, Lund, Lycksele, Malmberget, Malmö, Malung, Molkom, Motala, Norrahammar, Norrköping, Nybro, Nyköping-Oxelösund, Nynäshamn, Nässjö, Oskarshamn, Perstorp, Råslätt, Skellefteå, Sundsvall, Södertälje, Umeå, Uppsala, Varberg, Visby, Västervik, Västerås, Växjö, Öland, Örebro, Örkelljunga, Örnsköldsvik, Österlen, Östersund.

I Stockholm finns 38 lokalkommittéer.

STÖD MOTSTÅNDSKAMPEN I CHILE!
Postgiro 65 39 28-2

Landet som försvann i massmedia

Kommer du ihåg Kjell Björck? Den där genomsympatiska svenske företagsledaren som kidnappades av någon liten obskyr gerillarörelse i Latinamerika. Och som räddades av sin unga rådiga hustru. Tidningarna vräkte på och gav en nervpirrande dag-för-dag redovisning av vad som hände. Ena dagen var det LM som vägrade betala lösen andra dagen var det den hemske diktatorn som förbjöd LM att sätta in annonser med kidnapparnas/gerillans deklarationer i landets press.

»Först blev jag arg...

Och så till slut blev han fri. Det blev ingen tragedi, gudskelov. Gammelmormor berättar att hon bett till Gud om en lycklig utgång.

–Och nu vet jag att Gud hör bön, säger hon. (AB)

Vi har lyckats genom att vara ärliga, avrundar LM:s latinamerikachef Torsten Lindstedt, (DN) och bekräftar vår bild av svenska företagsledare som lite mer resonliga, lite mer pragmatiska än företagsledare i andra länder. En bild tidningarna överhuvudtaget inte ifrågasatte. Utom möjligen Kurt Karlsson, Expressens man på platsen, som några dagar efter kidnappningen skrev:

. . . Det ryktas om att anställda sparkas för att de velat gå med i facket. Det talas om politisk korruption och så vidare'. . .

Men mera nystande blev det inte på den tråden. Trots att Kurt Karlsson var där och ganska lätt kunde ha tagit kontakt med arbetare vid LM:s fabrik i landet.

Men då skulle Kjell Björk förstås inte vara lika tacksam att skriva om. För vem känner samhörighet med en despotisk företagsledare som inte ens drar sig för att gå handgripligt till väga mot sina anställda?

I ett brev från en facklig delegation vid LM i El Salvador till svenska LO berättas om hur det gick till när man ville diskutera fackliga problem med Björck 1975:

..sen blev jag rädd...

»i stället för att diskutera med oss hetsade senor Björck upp sig på ett överdrivet sätt och han förolämpade oss på ett mycket ohövligt sätt och med mycket tarvliga ord och han gick till och med så långt att han angrep vår generalsekreterare med slag. Efter den incidenten fann vi det för gott att dra oss tillbaka från kontoret utan att ha kunnat diskutera med senor Björck . . .»

Som tidningsläsare kommer vi ihåg kidnappningsförloppet ganska väl. Men, handen på hjärtat, kommer du ihåg vilket land kidnappningen ägde rum i? I Nicaragua? I Ecuador? Eller var det inte i San Salvador? Rätt svar är El Salvador. Men riktigt säker var du inte? Och det är inte konstigt. För kidnappardramat beskrevs just som ett drama, ett drama som kunde ha inträffat i vilket land som helst utom, kanske, i filbunkslugna Sverige.

Våra största dagstidningar, det vill säga Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Expressen och Aftonbladet, med en samlad upplaga på omkring 1,5 miljoner, ägnade tiotals spaltmeter åt att följa det thrillerspännande förloppet. Men landet El Salvador, själva skådeplatsen, ägnades kanske en spaltmeter.

Allt det som skulle kunna göra en desperat handling av det här slaget gripbar för oss svenska läsare försvann. Kidnappardramat framstod som en ond saga utan anknytning till verkligheten. Ont - gerillan och den salvadorianska diktaturen, ställs mot gott - Kjell Björk med fru, det svenska förhandlargänget och överhuvudtaget allt vi fåtts att tro att Sverige står för ute i världen. Vårt fina gamla välvilliga FN-Sverige.

Peder Palmstierna

..sen blev jag fri...!

Jag är intresserad av att

☐ **komma i kontakt med en lokalkommitté**

☐ **vara med i en studiecirkel om Chile**

Namn .....

Adress .....

Telefon .....

Skicka in talongen till Chilekommittén, Box 622, 101 28 Stockholm.